

Kinderopvang De Linge

Pedagogisch beleidsplan BSO

Colofon

Pedagogisch beleidsplan Buitenschoolse Opvang

Juli 2023

Kinderopvang De Linge

Inhoud

Inleiding	5
Leeswijzer	5
1. Visie op pedagogisch klimaat en de BSO binnen het IKC.	7
Waar staan wij voor	7
Kernwaarden	7
Het pedagogisch klimaat op de groep	7
De verschillende functies van de BSO	8
De rol pedagogisch medewerkers	8
Buitenschoolse opvang als onderdeel van het IKC	8
Opleidingsplan	9
De rol van pedagogisch coach en beleidsmedewerker	9
2. Het bieden van fysieke en emotionele veiligheid in een veilige en gezonde omgeving.	10
Fysieke veiligheid	10
Emotionele veiligheid	10
De basisgroep als eigen vertrouwde omgeving	11
Verklaring Omtrent Gedrag en Personenregister Kinderopvang	12
Samenstelling van het team	12
Een mentor voor elk kind	13
Beroepskracht-kind-ratio	13
3-uurs regeling	13
Wennen	13
3. Het bevorderen van persoonlijke competentie	14
De rol van de pedagogisch medewerkers	14
Een breed aanbod aan materialen en activiteiten	14
Inrichting	14
4. Het bevorderen van sociale competentie	16
De rol van de pedagogisch medewerker	16
Belangrijke aspecten bij het stimuleren van de sociale competenties:	16
5. Socialisatie door overdracht van algemeen aanvaarde normen en waarden	18
Wat zijn waarden en normen?	18
Morele ontwikkeling	18
6. Bijlagen	20
Bijlage 1: Achtergrondinformatie Visie op Pedagogisch klimaat.	20
Bijlage 2: Het bieden van emotionele veiligheid in een veilige en gezonde omgeving	22

– beschrijving praktijkvoorbeelden	22
Bijlage 3: Het bevorderen van persoonlijke competentie – beschrijving praktijkvoorbeelden	26
Bijlage 4: Het bevorderen van persoonlijke competentie – beschrijving praktijkvoorbeelden	30
Bijlage 5: Socialisatie door overdracht van algemeen aanvaarde normen en waarden – beschrijving praktijkvoorbeelden	35
Bijlage 6: IKC De Vonkenmorgen	36
Bijlage 7: IKC Het Drieluik	38
Bijlage 8: IKC De Doornick	40
Bijlage 9: IKC Pius X	42
Bijlage 11: IKC Marang	43
Bijlage 12: Jenaplan-IKC Donatushof	45
Bijlage 13: IKC De Wieling	47
Bijlage 14: Beroepskrachten in relatie tot het aantal kinderen	49
Bijlage 15: Hoe wij omgaan met wennen in het IKC	50
Bijlage 16: Volgen van de ontwikkeling – doorlopende ontwikkelingslijn	52
Bijlage 17: Meldcode	53
Bijlage 18: Uitgangspunten voor buiten spelen	54
Bijlage 20: Ouderrecht – adviesrecht van de oudercommissie	56
Bijlage 21: Inzet Pedagogisch medewerker in ontwikkeling	57
Bijlage 22: Inzet van andere volwassenen	58
Bijlage 23: Gezondheids- en veiligheidsbeleid	59
Bijlage 24: De inzet van de pedagogisch coach en beleidsmedewerker/coach	60
Bijlage 25: incidenteel of structureel afnemen van extra dagdelen	62

Inleiding

Dit is het pedagogisch beleidsplan Buitenschoolse Opvang (BSO) van kinderopvang De Linge. Met dit beleidsplan verantwoorden wij ons naar ouders over de uitvoering van onze opdracht: nl. het bieden van verantwoorde buitenschoolse opvang in een veilige, gezonde en pedagogisch verantwoorde omgeving. In dit beleidsplan zijn de belangrijkste invalshoeken samengebracht op basis waarvan kinderopvang De Linge haar BSO heeft vormgegeven. Vanzelfsprekend conform wet- en regelgeving vanuit rijk en gemeente.

Het betreft:

- De belangrijkste maatschappelijke ontwikkelingen;
- Het strategisch beleid van Stichting Voorschools en Primair Onderwijs De Linge;
- De pedagogische missie en visie en kernwaarden van kinderopvang De Linge;
- De pedagogische doelen van Riksen-Walraven.

De pedagogische visie is tot stand gekomen in samenwerking met het team en de ouders van De Linge, vertegenwoordigd in de centrale oudercommissie.

Dit beleidsplan is een dynamisch document dat meegroeit met de eigen ontwikkeling van onze organisatie en de ontwikkelingen in de maatschappij die van invloed zijn op de opvang.

Het pedagogisch beleid biedt de pedagogisch medewerkers een kader voor het pedagogisch handelen en het inrichten van de pedagogische ruimte.

De meest recente ontwikkelingen die voor De Linge van belang zijn geweest bij het ontwikkelen van haar buitenschoolse opvang zijn:

1. Ontwikkeling van Integrale Kindcentra. In samenwerking met het onderwijs van De Linge geven wij in alle kernen vorm aan een voorziening met opvang en onderwijs onder één dak, met één team en onder één leiding voor kinderen van 0-13 jaar in de vorm van een Integraal Kindcentrum (verder IKC). In de bijlagen is het aanbod per IKC beschreven.
2. Innovatieakkoord Kwaliteit Kinderopvang (IKK)
Met ingang van januari 2018 is nieuwe wetgeving van kracht geworden. De uitvoering en uitwerking van wetgeving en richtlijnen is in januari in gang gezet en wordt op onze locaties volgens de voorgeschreven termijnen uitgevoerd en geïmplementeerd. Het beleidsplan zal in 2018 en 2019 fasegewijs de wijzigingen volgens de daarvoor gestelde eisen en termijnen opnemen en verwerken.

Leeswijzer

In dit beleidsplan beschrijven wij in hoofdstuk 1 waar wij voor staan, de kernwaarden van waaruit wij handelen, het pedagogisch klimaat op de groep en de pedagogische doelen. In bijlage 1 leest u achtergrondinformatie over de pedagogen en hun theorie waarop kinderopvang De Linge haar visie heeft gebaseerd.

Vervolgens beschrijven we in hoofdstuk 2 tot en met 5 de wettelijk verplichte pedagogische doelen van Riksen-Walraven. De uitwerking van deze pedagogische doelen met voorbeelden in de praktijk staat beschreven in bijlagen 2 t/m 5.

In de bijlagen 6 t/m 14 is de vormgeving van onze opvang op de verschillende IKC's beschreven. Aanvullend zijn in de overige bijlagen de onderwerpen toegevoegd die wettelijk verplicht zijn om op te nemen in het pedagogisch beleidsplan. Ze bevatten een beschrijving hoe we deze onderwerpen in de uitvoering van de opvang hebben geborgd. Het gaat hier bijvoorbeeld om hoe de kinderen worden gevolgd in hun ontwikkeling, hoe de beroepskracht-kind-ratio wordt toegepast, de inzet van de pedagogisch coaches, het wennen op de groep, enz.

In dit beleidsplan wordt op sommige pagina's doorverwezen naar een verdere uitwerking van beleid zoals bijvoorbeeld de IKC-notitie, het stagebeleid en het veiligheidsbeleid. Deze stukken zijn op de locatie in te zien of op te vragen bij de IKC directie of het servicebureau van De Linge via mail: kinderopvang@delinge.nl

1. Visie op pedagogisch klimaat en de BSO binnen het IKC.

Waar staan wij voor

Onze pedagogische visie geeft u inzicht in wat u van ons mag verwachten en waar wij voor staan. Goede verzorging en een veilige plek zijn belangrijk en daarnaast willen we uw kind ook de mogelijkheid bieden om zich op een speelse manier te kunnen ontwikkelen door met vriendjes en vriendinnetjes te spelen, aan sport te doen, naar muziek te luisteren en mee te doen met creatieve activiteiten. Zo maken we van de BSO een plek waar kinderen van 4-13 jaar zich thuis voelen. Onze pedagogisch medewerkers maken die omgeving samen met de kinderen. Daarbij houden de pedagogisch medewerkers rekening met de verschillende behoeften, en respecteren ze de eigenheid van de kinderen. Pedagogisch medewerkers ondersteunen de kinderen en bieden hen de nodige ruimte.

Ons team bestaat uit betrokken, deskundige en enthousiaste medewerkers. In de onderlinge samenwerking tussen de teams zijn vertrouwen, ondersteuning en verwachting belangrijke uitgangspunten. Zo creëren we een open leercultuur, waarin we met elkaar in gesprek zijn over de inhoud van ons werk, leren van fouten maken, veranderingen aanmoedigen, en betere prestaties realiseren. Onze medewerkers zijn verschillend, vullen elkaar aan en kunnen goed samenwerken. Ze zijn flexibel en betrokken en dragen continu bij aan het vernieuwen en verbeteren van onze buitenschoolse opvang.

Kernwaarden

De kernwaarden van het pedagogisch klimaat op de kinderopvang van De Linge zijn: veiligheid, respect en betrokkenheid.

Een kind dat zich veilig voelt kan zich optimaal ontwikkelen. In een veilig pedagogisch klimaat ervaart het kind respect en vertrouwen (vgl. Korczak), krijgt het kind ruimte om zelf te onderzoeken en te experimenteren, en wordt het in staat gesteld zelf oplossingen te zoeken voor problemen en bij conflicten (vgl. Gordon). Een kind communiceert op veel verschillende manieren. De pedagogisch medewerker probeert de verschillende 'talen' van het kind te verstaan en zelf zo veelzijdig mogelijk met het kind te communiceren. Zij biedt mogelijkheden en materialen aan waarmee kinderen hun talenten verder kunnen ontwikkelen (vgl. Reggio Emilia). Wij verwijzen u naar bijlage 1 voor een beknopte beschrijving van de uitgangspunten van genoemde pedagogen.

Het pedagogisch klimaat op de groep

Naast de kernwaarden vormen de pedagogische doelen voor opvoeding en opvang van professor Marianne Riksen-Walraven de basis voor het pedagogisch klimaat. Voor de Nederlandse kinderopvang heeft zij deze doelen opgesteld. De doelen dienen sinds de invoering van de Wet Kinderopvang in 2005 als vertrekpunt voor pedagogisch beleid.

- Het bieden van fysieke en emotionele veiligheid
- Het stimuleren van ontwikkeling van de persoonlijke competentie
- Het stimuleren van de sociale competentie
- Het overdragen van normen en waarden

Deze doelen worden in de hoofdstukken 2 tot en met 5 verder uitgewerkt.

Om in de praktijk aan de pedagogisch basisdoelen te kunnen werken zetten de pedagogisch medewerkers de zes interactievaardigheden in. De interactievaardigheden zijn bevorderlijk voor het bieden van veiligheid, voor het bevorderen van persoonlijke en sociale competenties en het eigen maken van een aantal basale regels, waarden en normen:

1. Sensitieve responsiviteit: Steeds positief reageren als het kind contact zoekt.
2. Respect voor autonomie: Het kind het gevoel geven dat het mag zijn wie het is.

3. Structureren en leidinggeven: Voor het kind de wereld ordenen en het gedrag sturen.
4. Praten en uitleggen: Je communicatie afstemmen op het kind, praten en actief luisteren, benoemen, uitleggen, instructies geven.
5. Ontwikkeling stimuleren: Aansluiten bij de innerlijke drijfveer van kinderen om de wereld te ontdekken met spel en avontuur.
6. Begeleiden van onderlinge interacties: Een veilige sfeer scheppen, vriendschappen stimuleren, conflicten op laten lossen, leren omgaan met verschillen.

De verschillende functies van de BSO

- *Vervanging van de thuissituatie:* De buitenschoolse opvang als tweede thuis met een huiselijke sfeer waarin elk kind gezien en gekend wordt en persoonlijke aandacht krijgt.
- *Vrijtijdsbesteding:* Op de buitenschoolse opvang kunnen kinderen vrij kiezen en initiatief nemen in welk spel of activiteiten ze willen ondernemen. Daarnaast zijn er georganiseerde activiteiten en uitstapjes als extra stimulans voor plezier en de brede ontwikkeling van kinderen.
- *Opvoeden tot participatie:* De buitenschoolse opvang is niet alleen gericht op individuele ontplooiing maar ook op samenwerken en rekening houden met de wensen van anderen.
- *Opvoeden samen met ouders:* Tussen de pedagogisch medewerkers en ouders vindt uitwisseling plaats over de ontwikkeling en opvoeding van het kind. Voor het gevoel van veiligheid van kinderen is het van groot belang dat ouders en pedagogisch medewerkers vertrouwen hebben in elkaar.

De rol pedagogisch medewerkers

- Zij gaan op een sensitieve en responsieve manier met kinderen om;
- Zij tonen respect voor de autonomie van kinderen;
- Zij stellen grenzen en bieden structuur voor het gedrag van kinderen, zodat kinderen zich emotioneel veilig en geborgen kunnen voelen.
- Zij dagen kinderen spelenderwijs uit in de ontwikkeling van hun vaardigheden (motorisch, cognitief, taal, en creatief);
- Zij begeleiden kinderen in hun interacties, waarbij hen spelenderwijs sociale kennis en vaardigheden worden bijgebracht, om kinderen in staat te stellen steeds zelfstandiger relaties met anderen op te bouwen en te onderhouden;
- Zij stimuleren kinderen om op een open manier kennis te maken met de algemeen aanvaarde waarden en normen in de samenleving. Dit met het oog op een respectvolle omgang met anderen en een actieve deelname in de maatschappij.

Buitenschoolse opvang als onderdeel van het IKC

Bij De Linge maakt de BSO altijd deel uit van een Integraal Kindcentrum (IKC). Op het IKC kijken we vanuit de brede doorgaande lijn (0-13 jaar) naar de behoeften van de kinderen.

Dit is de visie van De Linge op het IKC:

“Kinderen leren de hele dag. Leren stopt niet als de school uit is. Leren kan zowel spannend als ontspannend zijn. Leren is spelen en spelen is leren. In het IKC van De Linge gaan leren en spelen hand in hand. Kinderen, ouders én medewerkers voelen zich hier thuis.

Met 1 team, onder de verantwoordelijkheid van 1 leidinggevende, bieden wij educatie, ontwikkeling ontspanning én opvoeding van de kinderen. Zo ontwikkelen de kinderen zich bij ons in een doorgaande lijn. We werken vanuit een persoonlijke benadering. Persoonlijke aandacht vinden we heel belangrijk. Dat is zichtbaar en dat voelen ze. Daarbij zoekt het kindcentrum nadrukkelijk de samenwerking en de verbinding met de maatschappelijke omgeving.”

Opleidingsplan

Kinderopvang de Linge heeft een eigen opleidingsplan waarin in duidelijke en observeerbare termen staat beschreven hoe duurzaam leren binnen de organisatie wordt vormgegeven. Pedagogisch medewerkers worden opgeleid en toegerust voor hun taken en ontvangen daarbij ondersteuning in verschillende vormen: coaching op de groep, leren van en met elkaar in kwaliteitskringen, trainingen, cursussen en workshops. In het persoonlijk ontwikkelplan (POP) beschrijft elke medewerker de persoonlijke leerdoelen evenals de vorderingen bij het verwerven van de deskundigheid en vaardigheden. Elke medewerker doorloopt een eigen leerproces en ontvangt daarop afgestemde coaching. Zo ontwikkelt elke pedagogisch medewerker de eigen specifieke kwaliteiten. Op deze wijze is en blijft de opvang van De Linge echt uniek en van een hoogwaardige kwaliteit.

De rol van pedagogisch coach en beleidsmedewerker

Kinderopvang De Linge werkt al sinds de invoering van Startblokken met een trainer-coach die onze medewerkers op de BSO groepen coacht. Vanaf 2019 is coaching ook voor de pedagogisch medewerkers op de buitenschoolse opvang beschikbaar. Twee pedagogisch coaches worden ingezet voor individuele coaching, trainingen en begeleiding van de teams bij het ontwikkelen van hun deskundigheid om goede opvang te bieden aan elk kind. Met de coaching vragen we ons af: doen we de goede dingen en doen we die dingen ook goed? De inzet van de coaches en coach/beleidsmedewerker wordt verbonden aan de educatieve doelen en het opleidingsplan van De Linge. Hoe de inzet van de pedagogisch beleidsmedewerker/coach en coaches verder is uitgewerkt is te lezen in bijlage 23: De inzet van pedagogisch coach en beleidsmedewerker/coach. De wettelijk vereiste formatieve inzet van de pedagogisch coaches en coach/beleidsmedewerker in 2023 is berekend op basis van de rekentool op www.1ratio.nl en bedraagt voor onze 15 locaties en 50,3 fte pedagogisch medewerkers en minimaal **1291,2** uur per jaar. Deze uren bestaan uit:

Minimaal 750 uur per jaar (50 uur x aantal kindercentra) voor de ontwikkeling van pedagogisch beleid en minimaal 541 uur per jaar (10 uur x aantal fte) voor de coaching van beroepskrachten.

In de praktijk zet kinderopvang De Linge in 2023 minimaal 1664 uur in voor coaching, training en beleidsontwikkeling. Jaarlijks wordt de formatie voor coaching opnieuw vastgesteld.

2. Het bieden van fysieke en emotionele veiligheid in een veilige en gezonde omgeving.

Het bieden van veiligheid is de meest basale en belangrijkste pedagogische doelstelling van onze kinderopvang. Dit doen we door op een sensitieve en responsieve manier met kinderen om te gaan en rekening te houden met de ontwikkelingsfase waarin kinderen zich bevinden. Kinderen hebben recht op respect voor hun autonomie, waarbij grenzen worden gesteld en structuur wordt geboden voor het gedrag van kinderen. Zo kunnen kinderen zich emotioneel veilig en geborgen voelen. Vanuit dit gevoel van veiligheid gaan de kinderen nieuwe contacten aan, gaan ze op onderzoek uit en ontwikkelen ze zich. In dit hoofdstuk staat beschreven hoe wij de fysieke en emotionele veiligheid vormgeven. Dit zijn de kaders voor elke buitenschoolse opvang van De Linge. In de bijlagen 6 tot en met 11 staan de locatie-specifieke uitwerkingen beschreven.

Fysieke veiligheid

Voor fysieke veiligheid op de BSO zorgen wij door binnen- en buitenruimtes en spelmaterialen schoon en veilig te houden. Pedagogisch medewerkers zien toe op de veiligheid tijdens spelsituaties binnen en buiten en tijdens halen en brengen van en naar school. Zij weten hoe te handelen wanneer een kind ziek wordt of zich bezeert. Op elke groep is altijd een pedagogisch medewerkster aanwezig met een geldig certificaat voor kinder-EHBO.

We zorgen ook voor gezonde voeding en voldoende beweging. In ons voedingsbeleid hebben wij met input van ouders, team en voedingsdeskundigen richtlijnen opgesteld voor gezonde voeding voor alle kinderen op onze opvang van 0 tot 13 jaar. Ook hebben we uitgangspunten opgesteld voor het buitenspelen. Zie hiervoor bijlage 19.

Emotionele veiligheid

Het is belangrijk dat kinderen het gevoel hebben onderdeel te zijn van een groep, ergens bij te horen. Dit kan door andere kinderen te leren kennen, door met elkaar vertrouwd te raken, door relaties met elkaar aan te gaan. De pedagogisch medewerkers geven aandacht aan elk kind waardoor het zich gewaardeerd en geaccepteerd voelt. Pedagogisch medewerkers bieden structuur en duidelijkheid zodat kinderen weten waar ze aan toe zijn. Dit doen ze bij het organiseren van de groep, in de manier van omgaan met elkaar en in de communicatie en samenwerking met ouders en school. Daarnaast worden op elk IKC-gedragsregels gehanteerd die zijn gebaseerd op een protocol of beleid.

Medewerkers van de kinderopvang en de basisschool stemmen hun pedagogische werkwijze steeds meer op elkaar af. Hierdoor ontstaat één pedagogisch klimaat voor alle kinderen van 0-12 jaar die bij De Linge kinderopvang of basisschool bezoeken.

Bij het realiseren van de fysieke en emotionele veiligheid vinden we het belangrijk:

a. Dat kinderen zich geaccepteerd en gewaardeerd voelen.

Onze kinderen worden op de locaties in basisgroepen opgevangen. Daarnaast vinden we aandacht voor het individuele kind heel belangrijk. Elk kind is anders. We respecteren en accepteren de eigenheid van kinderen. We nemen kinderen serieus en stimuleren de eigen inbreng van de kinderen. We benaderen de kinderen op positieve wijze, ook bij het stellen van grenzen. Een kind moet zich niet alleen door ons gerespecteerd weten, maar ook door de kinderen om hem heen. We vinden het dan ook erg belangrijk dat kinderen leren met respect met elkaar om te gaan.

b. Om in te spelen op de behoefte van kinderen.

Wil een kind zich bij ons prettig voelen, dan moeten we zijn behoeften kennen en hierop inspelen. Om dit te kunnen realiseren, moeten we het kind goed begrijpen.

De behoefte van elk kind is van invloed op de manier waarop we met hen omgaan, op ons aanbod en op de manier waarop we de groep aansturen. We stimuleren de eigen inbreng van het kind en waar nodig bieden we hulp, bescherming en steun, aangepast aan de behoefte van het kind.

c. Dat kinderen ritme en structuur ervaren.

Naast een gevoel van geborgenheid hebben kinderen behoefte aan structuur en duidelijkheid. Dit biedt houvast en voorspelbaarheid en zo weten ze waar ze aan toe zijn. In deze zin is duidelijkheid heel belangrijk voor het gevoel van veiligheid van kinderen.

d. Dat kinderen weten welke regels en afspraken er gelden.

Dit is belangrijk voor een gevoel van houvast, het weten waar de grenzen liggen.

e. Dat de ruimte voor kinderen veilig en overzichtelijk is.

Een overzichtelijke, duidelijk ingedeelde ruimte draagt bij aan het gevoel van veiligheid van een kind. Uitgangspunten die we hiervoor binnen onze kinderopvang De Linge hanteren:

- We houden ons aan de richtlijnen op het gebied van veiligheid en hygiëne.
- De ruimtes zijn overzichtelijk ingericht, met herkenbare speelhoeken. Spelmateriaal hebben een vaste plaats.
- Door de ruimte regelmatig op te ruimen, houden we deze overzichtelijk.
- Elke basisgroepsruimte heeft een eigen naam.

f. Dat er een goed contact is met ouders.

In het belang van een goede begeleiding en een gedeelde verantwoordelijkheid investeren we in een goed contact met ouders. Ouders moeten zich welkom en gehoord voelen op onze locaties.

De basisgroep als eigen vertrouwde omgeving

De basisgroep dient als veilige basis waarin kinderen ervaren dat dit hun 'eigen' groep is met gezamenlijke groepsmomenten bij de start. Kinderen maken uitstapjes vanuit de eigen basisgroep en BSO-ruimte naar de andere lokalen in het IKC waar de BSO gebruik van maakt: peutergroep voor jonge kinderen, speellokaal, aula, hal en/of buitenruimten. Op deze manier is het IKC de veilige leefomgeving voor alle kinderen. In de kwaliteitskaart BSO staan de afspraken en huisregels van de locatie beschreven zodat medewerkers, ouders en kinderen op de hoogte zijn en handelen naar deze afspraken.

De Samenspelen groep als eigen vertrouwde omgeving

Op de opvang stemmen we ons dagprogramma en de samenstelling van de groepen zoveel mogelijk af op de leeftijd en de behoeftes van kinderen. Daarnaast kiezen we ervoor om op sommige IKC's op sommige dagen dagopvang en buitenschoolse opvang structureel samen te voegen. Ook komt samenvoegen voor in de vakantieperiodes waarin minder kinderen aanwezig zijn. Het betreft met name (delen van) de woensdag en vrijdag, waarop er minder vraag is van ouders naar dagopvang of BSO. Ook bij een opstartende BSO vindt in de beginfase structureel samenvoegen plaats, evenals de vakantieperiodes waarin minder kinderen aanwezig zijn. Om ouders toch de gevraagde dienst te kunnen bieden kiezen we ervoor de opvang te organiseren in de Samenspelen groep waarin zowel de allerkleinsten als de schoolgaande kinderen verzorging, educatie en ontspanning aangeboden krijgen die voldoet aan de wettelijke kwaliteitseisen voor dagopvang en buitenschoolse opvang. Zo kunnen we ook op dagdelen dat er weinig kinderen in de dagopvang of BSO-groep aanwezig zijn een goede kwaliteit opvang bieden en een efficiëntere BKR hanteren. De opvang op locaties waar we een Samenspelen groep inrichten is kleinschalig. Kinderen en ouders kennen elkaar en het team bestaat uit vaste leden. Het IKC is de veilige leefomgeving voor alle kinderen doordat er regelmatig gezamenlijke activiteiten worden georganiseerd waarbij kinderen elkaar en alle pedagogisch medewerksters van het team leren kennen. Ouders van kinderen die van deze groep gebruik maken tekenen daarvoor een toestemmingsformulier. In de bijlagen is bij de betreffende locaties aangegeven of er met een Samenspelen groep wordt gewerkt.

Deze samenvoeging van kinderen van dagopvang en BSO kan ook incidenteel plaatsvinden, afhankelijk van de bezetting (bijvoorbeeld aan het begin of einde van de dag), samenstelling van de groepen, gezamenlijke activiteiten en andere situaties. Indien van toepassing is een beschrijving opgenomen bij de betreffende locatie.

Bij samenvoeging zijn de veiligheidseisen van de allerkleinsten leidend. De schoolgaande kinderen worden hierop gewezen en houden rekening met afspraken en regels die op de dagopvanggroep gelden. Bij samenvoeging van de stamgroep met de BSO bereiden we de kinderen op de stamgroep voor op wat komen gaat ('wij krijgen dadelijk bezoek', wie komt er, wat gaan we doen...) Indien nodig ondersteunen we dit visueel door een extra pictogram te gebruiken.

Doordat het IKC voor de schoolgaande kinderen een vertrouwde omgeving is, worden een aantal van de activiteiten voor de schoolgaande kinderen buiten de stamgroep van de dagopvang aangeboden. Hierdoor blijft er genoeg uitdaging voor deze kinderen. Met de pedagogisch medewerkster maken de kinderen afspraken over duur van de activiteiten en welke afspraken gelden. Omdat binnen elk IKC een gedragsprotocol geldt is dit voor kinderen vertrouwd en hoeft de pedagogisch medewerkster hen hier alleen maar aan te herinneren.

Gezamenlijke activiteiten en gezamenlijk gebruik van ruimtes op een IKC

Het kan voorkomen dat een pedagogisch medewerkster met een deel van de jongste BSO-kinderen voor activiteiten gebruik maakt van de peutergroep ruimte en/of samen met de oudste peuters een activiteit uitvoert. Hierdoor kunnen de oudste peuters die bijna naar de basisschool doorstromen en gebruik gaan maken van de BSO alvast aan de groep, ruimte en de pedagogisch medewerkster van de BSO wennen. Voor de jongste BSO-kinderen is het een feest van herkenning en geeft het een veilig gevoel.

Voorbeelden zijn buitenspelen, samen in de gymzaal, creatieve activiteiten, samen eten/drinken.

In alle voorkomende situaties wordt de leidster-kind-ratio gehanteerd.

Ook bij feesten, afsluitende activiteiten van een thema, vakantieopvang, opvang bij studiedagen of vrije dagen op school worden gezamenlijke activiteiten georganiseerd in het IKC. De inhoud en wijze waarop verschilt per locatie.

Gezamenlijke vakantie activiteiten door gebruik van mogelijkheden op onze IKC's

Onze werkgroep vakantie activiteiten voor de BSO organiseert het vakantieprogramma voor onze BSO's. Deze activiteiten zijn bedoeld om de kinderen, die in de vakantieperiode naar de buitenschoolse opvang gaan, een leuk, afwisselend aanbod te bieden.

Het programma is veelzijdig en bedoeld om er met de kinderen op uit te trekken en ook op locatie een uitdagend programma te bieden. De teams kunnen aangeven welke van de activiteiten uit het programma zij op hun locatie willen uitvoeren, aan welke activiteiten op een ander IKC zij willen deelnemen en aan welke uitstapjes (externe aanbieders) zij gaan deelnemen.

Verklaring Omtrent Gedrag en Personenregister Kinderopvang

Onze BSO moet een gezonde en vooral veilige omgeving zijn voor opgroeiende kinderen. Daarom is voor iedereen die werkzaam is in onze kinderopvang een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) wettelijk verplicht. Daarnaast staan de medewerkers ingeschreven in het Personenregister Kinderopvang (PRK).

Samenstelling van het team:

Het team van de kinderopvang (dagopvang, peutergroep en buitenschoolse opvang) bestaat uit vaste leden. Ieder van hen wordt op basis van hun specifieke talent ingezet op een van de opvangsoorten. De bezetting overlapt elkaar soms en soms worden groepen ook samengevoegd. Doordat de bezetting door dezelfde mensen wordt ingevuld zijn de pedagogisch medewerkers voor alle kinderen vertrouwde gezichten en kennen de pedagogisch medewerkers alle kinderen. Alle kinderen voelen zich hierdoor gezien en veilig.

Naast de groepsleiding van de basisgroep, leren de kinderen ook de andere groepsleiding en andere kinderen op het kindercentrum kennen, o.a. doordat activiteiten gezamenlijk worden georganiseerd (bijvoorbeeld activiteiten binnen een thema) of activiteiten voor het hele IKC (Sinterklaas, Kerst of een feestelijke afsluiting van het jaar). Dit kan per IKC verschillend worden ingevuld.

Een mentor voor elk kind

In onderling overleg bepalen de medewerksters binnen het team wie de mentor wordt van elk kind in de groep. In principe wordt de pedagogisch medewerkster bij wie het kind de meeste tijd in de groep is mentor. De mentor is verantwoordelijk voor de overdracht van gegevens, de communicatie naar ouders en leerkrachten. Zij kent haar mentorkind en de ouders. Zij weet op welke wijze de emotionele veiligheid gewaarborgd blijft wanneer dit kind de basisgroep voor andere activiteiten verlaat.

Wanneer ouders hun kind hebben aangemeld neemt de toekomstige mentor van het kind het initiatief voor een kennismakingsgesprek. In dit gesprek geeft de pedagogisch medewerkster aan dat zij de mentor wordt en dat ouders bij haar terecht kunnen wanneer zij vragen hebben over de voortgang op de BSO. De mentor vertelt ook aan haar toekomstige mentorkind dat zij de mentor van hem of haar wordt.

Beroepskracht-kind-ratio

Voor een goede verdeling van de beroepskracht-kind-ratio hanteren we de rekentool zoals die te vinden is op de site van de Rijksoverheid en beschreven in bijlage 14.

3-uurs regeling

Op een aantal momenten van de dag zijn er minder pedagogisch medewerkers op de groep dan nodig is volgens BKR-ratio. Dit zijn bijvoorbeeld 'afwijk'-momenten waarbij de pedagogisch medewerkers kennismakingsgesprekken of oudergesprekken voeren, pauze nemen of aan het begin en het einde van de dag. Dit wordt niet meer dan drie uur per dag gedaan, in de wetgeving ook wel 'de drie uursregeling' genoemd. Als we afwijken van de beroepskracht-kind ratio (BKR), is minimaal de helft van het aantal vereiste beroepskrachten op de groep aanwezig.

Wij vinden het belangrijk dat ook tijdens de afwijking van BKR verantwoorde kinderopvang wordt aangeboden. De pedagogisch medewerkers die op die momenten op de groep werkzaam zijn, bewaken het werken aan de vier pedagogische basisdoelen. Zij sluiten aan bij de behoefte van de kinderen die zij op dat moment signalen. Tevens zorgen zij voor een emotioneel veilig pedagogisch klimaat door de 6 interactievaardigheden in te zetten die op pagina 8 van ons pedagogisch beleid staan beschreven. Daarmee wordt stabiliteit op de groep gecreëerd. In het personeelsrooster van de locatie worden de werk- en pauzetijden geregistreerd. Dit rooster is inzichtelijk op de locatie.

In het veiligheidsbeleid van kinderopvang De Linge staat de achterwachtregeling verder beschreven.

Wennen

Om kinderen te ondersteunen bij het wennen aan de nieuwe groep, nieuwe kinderen en een nieuwe pedagogisch medewerkster organiseren we binnen het IKC structureel activiteiten met kinderen in de verschillende leeftijdsfasen en/of groepen. In bijlage 15 staat beschreven hoe we omgaan met wennen.

3. Het bevorderen van persoonlijke competentie

Elk kind heeft een eigen karakter, eigen mogelijkheden. Ieder kind ontwikkelt zich in een eigen tempo, op een eigen manier. Ieder kind heeft de 'drang' om zich te ontwikkelen. Wanneer een kind ergens aandacht voor heeft, leert het spelenderwijs en met veel plezier. Dit betekent voor de pedagogisch medewerkers dat zij elk kind moeten leren kennen, goed moeten kijken naar de leefwereld van een kind, waar het behoefte aan heeft, waar het mee bezig is, en welke betekenis dit voor het kind heeft. We vinden het belangrijk om kinderen uit te dagen en te stimuleren om hun eigen mogelijkheden te leren kennen (hun persoonlijkheid te ontwikkelen) en zich breed te ontwikkelen (hun talenten te ontdekken en ontwikkelen). Talentontwikkeling kan plaatsvinden op allerlei terreinen: intellectueel, lichamelijk en creatief.

Bij het ontwikkelen van de persoonlijkheid gaat het over steeds meer zelfstandig kunnen zijn, zelfvertrouwen ontwikkelen en frustratietolerantie opbouwen (tegen een stootje kunnen). Het betekent ook een eigen identiteit ontwikkelen en steeds beter weten wat je wilt en wat je wel en niet goed kunt. De pedagogisch medewerkers proberen hier waar mogelijk op in te spelen.

De rol van de pedagogisch medewerksters

Onze pedagogisch medewerksters hebben een belangrijke rol als het gaat om het stimuleren en uitdagen van de kinderen.

- Bij het aanbieden van materialen, inrichting van de ruimte en het aanbieden van activiteiten, aansluitend bij de leeftijd en de interesse van de kinderen van de groep.
- Bij het stimuleren van samenspel van kinderen van een bepaalde leeftijd, interesse of ontwikkelingsniveau.
- In de interactie met de kinderen. De pedagogisch medewerkster weet het groepsproces en de activiteiten zo te organiseren dat iedereen aan bod komt. Ze zien wanneer ze een kind de ruimte kunnen geven of hulp bij het deelnemen aan een nieuwe activiteit.

Een breed aanbod aan materialen en activiteiten

Het aanbod aan materialen en activiteiten is aangepast aan het niveau en de leefwereld van de kinderen op de groep. Ze hebben tot doel de brede ontwikkeling te stimuleren: taal, motorisch, cognitief, creatief en sociaal.

De ontwikkelingsgebieden zijn in de praktijk nauw met elkaar verbonden. Een scheiding hierin maken is per definitie kunstmatig. Om toch een indruk te geven van de materialen die we gebruiken en de activiteiten die we met de kinderen doen, zijn in bijlage 3 een aantal voorbeelden opgenomen, ingedeeld per ontwikkelingsgebied. De emotionele - en sociale ontwikkeling worden hier niet expliciet toegelicht. Deze komen uitgebreid aan bod in afzonderlijke hoofdstukken (bieden van veiligheid en stimuleren van sociale competentie).

Inrichting

De ruimtes zijn zo ingericht dat er aparte plekken zijn voor de verschillende activiteiten zodat kinderen de mogelijkheid hebben om zich terug te trekken en ongestoord hun gang te gaan. Ook onze buitenruimtes zijn zo ingericht dat kinderen van verschillende leeftijden en ontwikkelingsgebieden aan bod komen. Vrijwel in alle buitenruimtes is er ruimte om je terug te trekken, om te klimmen, om te voetballen en een zandbak.

In bijlage 3 staan praktijkvoorbeelden beschreven hoe wij de ontwikkeling van de sociale competenties bevorderen. Ook is beschreven waar het brede aanbod uit bestaat, voorbeelden van de rol van de pedagogisch medewerkster en waar bij de inrichting rekening is gehouden.

Voor het ontwikkelen van de persoonlijke competenties is het belangrijk een evenwicht te vinden tussen het bieden van uitdaging en fysieke veiligheid.

Het bieden van uitdaging lijkt soms in conflict te zijn met fysieke veiligheid. Met dit dilemma gaan we op de volgende manier om.

Fysieke veiligheid vinden we zeer belangrijk. Maar er zijn verschillende soorten fysieke veiligheid. Je hebt 'grote veiligheid' die beschermt tegen brand en dood; 'middelveiligheid' die beschermt tegen ongelukken als benen breken en ten slotte 'kleine veiligheid' die beschermt tegen builen en schrammen. Bescherming tegen risico's die vallen in de categorie 'grote en middelveiligheid' vinden we noodzakelijk.

Bescherming tegen risico's in de categorie 'kleine veiligheid' ligt genuanceerder. Kinderen leren via eigen ervaringen de wereld om hen heen ontdekken. Spelen en ontwikkelen houdt ruimte in, de wereld ontdekken, mogelijkheden uitproberen, grenzen verkennen, leren met vallen en opstaan. Zo ervaren ze wat ze kunnen en wat nog niet, wat meer risico's met zich meebrengt en waar ze dus extra goed op moeten letten of moeten leren voordat het goed gaat. In een te beschermde omgeving leren kinderen hun veiligheidssysteem niet ontwikkelen. Juist het overwinnen van (kleine) onveiligheid geeft een gevoel van zelfverzekerdheid.

4. Het bevorderen van sociale competentie

Sociale competenties ontstaan in relatie met andere mensen en in allerlei verschillende sociale situaties. In een groep leeftijdsgenoten, tijdens een georganiseerde activiteit of tijdens vrij spel. Kinderen maken daarin eigen keuzes: met wie wil ik spelen, wat ga ik doen, wat doe ik wanneer mijn vriendje iets anders wil dan ik. Op de buitenschoolse opvang vraagt dit andere sociale vaardigheden dan op school. Daar bepaalt de leerkracht in veel situaties wie er met elkaar werken aan een opdracht. Op de buitenschoolse opvang is er voor kinderen meer ruimte om keuzes te maken met welke kinderen ze willen omgaan en bij welke activiteiten.

De rol van de pedagogisch medewerkster

De pedagogisch medewerkers zijn een rolmodel voor de kinderen in de manier waarop zij zich gedragen.

- De manier van steun bieden, troosten
- De manier van communiceren met kinderen en ouders
- De inbreng bij de begeleiding van het spel: het verrijken van de spelmogelijkheden of hanteren van spelregels
- De manier waarop zij handelen in conflictsituaties of pestgedrag.

Belangrijke aspecten bij het stimuleren van de sociale competenties:

- Kinderen leren om te gaan en samen te werken met anderen:

Contacten tussen kinderen zijn vanzelfsprekend in een kindercentrum. Kinderen hebben er speelgenootjes en kunnen er sociale vaardigheden opdoen. Kinderen leren zich in een ander verplaatsen, met elkaar communiceren, samenwerken, anderen helpen, voor zichzelf opkomen, conflicten voorkomen en oplossen, het ontwikkelen van sociale verantwoordelijkheid. We stimuleren dit waar mogelijk.

- Kinderen maken onderdeel uit van een groep:

Kinderen die naar een buitenschoolse opvang komen, maken onderdeel uit van een groep. In een groep zijn de verhoudingen tussen volwassenen en kinderen anders dan in een gezin. Alleen al door het feit dat er (veel) meer kinderen zijn, liggen de verhoudingen anders. Volwassenen zijn op een afstand aanwezig en de onderlinge relaties tussen kinderen nemen een belangrijke plaats in. Op een BSO kunnen de kinderen een groot deel van de tijd eigen keuzes maken, hun eigen gang gaan; BSO-tijd is immers vrije tijd. Er wordt veel aandacht besteed aan het scheppen van een gezellige sfeer en een gevoel van gezamenlijkheid. Zo wordt er op de meeste bso's na schooltijd aan het begin van de BSO-middag gezamenlijk iets gedronken en even bijgepraat, verjaardagen worden, als een kind dit wil, feestelijk gevierd, net zoals andere groepsrituelen. Regelmatig vindt er een feestje of andere gezellige activiteit plaats.

- Kinderen leren om te gaan met behoeften en belangen van anderen:

Kinderen leren dat de wereld niet alleen om zijn of haar individu draait. De groep stelt ook beperkingen aan kinderen, ze lopen tegen grenzen aan.

In een groep moet evenwicht zijn tussen 'op jezelf zijn' en 'samenzijn', tussen 'er zijn' en 'meedoen', tussen alleen en samen bezig zijn. Kinderen hebben soms behoefte om alleen te spelen, zich op een rustig plekje terug te trekken uit de groep, naar anderen te kijken of een beetje te dromen. Dit is prima. Kinderen kunnen hun eigen gang gaan, terwijl ze tegelijkertijd deel uit blijven maken van de groep.

- Kinderen hebben de behoefte om als volwaardig lid van de groep geaccepteerd te worden:

Op zijn/ haar niveau voelt het kind zich betrokken bij dingen die in de groep gebeuren. Kinderen kunnen steun ervaren van andere kinderen. Ze kunnen elkaar aandacht geven, elkaar bevestigen, genegenheid tonen voor elkaar, voor elkaar zorgen. We stimuleren dit gedrag en geven hen de ruimte bij hun pogingen om dit te ontwikkelen.

- Kinderen leren zorg te hebben voor het reilen en zeilen in de groep:

Door kinderen binnen hun mogelijkheden verantwoordelijk te maken voor de sfeer in de groep, het welzijn van elkaar, en voor de klusjes die binnen een groep moeten gebeuren, ervaren ze dat ze belangrijk zijn en bij de groep horen. Dit houdt ook in dat de pedagogisch medewerksters samen met de kinderen bespreken hoe het loopt op de groep, wat de knelpunten zijn, hoe deze opgelost kunnen worden, etc. Bij jongere kinderen betreft dit de bespreking van meer concrete onderwerpen. Oudere kinderen krijgen meer ruimte om over de oorzaak van een probleem te brainstormen en hier een oplossing voor te vinden.

5. Socialisatie door overdracht van algemeen aanvaarde normen en waarden

Wat zijn waarden en normen?

Een morele waarde is een na te streven 'kwaliteit' die we van belang vinden voor een goede en gelukkige samenleving. Bijvoorbeeld eerlijkheid, behulpzaamheid of betrouwbaarheid. Normen zijn gedragsregels die waarden zichtbaar maken. Door je aan normen te houden, laat je waarden zien. Zonder onderliggende waarden hebben normen in feite geen betekenis. Daarnaast zijn er omgangsvormen die (een groot deel van) de 'gemeenschap' belangrijk vindt, zoals groeten bij binnenkomst en niet met je handen eten.

Morele ontwikkeling

Het je eigen maken van waarden en normen, de morele ontwikkeling, is onlosmakelijk verbonden met de rest van de ontwikkeling van kinderen. Dit betekent dat dit onderdeel van het pedagogisch beleid niet los kan worden gezien van de andere onderdelen. De morele ontwikkeling begint met het aangaan van een band met opvoeders, zoals groepsleiding of gastouders, en met andere kinderen. Het gevoel van gezamenlijkheid, het zich prettig voelen in relaties met anderen is de eerste aanzet. Het goed hebben met elkaar in de vorm van rituelen, troosten en aanvoelen, is de basis van waarden en normen. Want als je niet geïnteresseerd bent in de ander en je daarmee verbonden voelt, is deze basis er niet.

Jonge kinderen willen er graag bij horen en verlangen naar goedkeuring. Ze zijn ontvankelijk voor regels en gezamenlijke rituelen. Ze leren gehoorzamen en ook om zichzelf te gehoorzamen. Dat laatste wil zeggen dat ze minder impulsief worden. Ze leren competenties om:

- **Emoties op een acceptabele manier te uiten.** Het te zeggen in plaats van te slaan en te schoppen.
- **Te beseffen dat het eigen handelen iets teweeg kan brengen in de wereld;** dat het kind iemand blij kan maken of pijn kan doen.
- **Verantwoordelijkheid en schuldbesef te tonen.** Na een ruzie wil het kind het goedmaken. Het kind wil graag een taakje voor de pedagogisch medewerker doen.
- **Te gehoorzamen en goede manieren te laten zien.** Het kind kan aanwijzingen van de pedagogisch medewerkers opvolgen en luisteren. Het kind kan rituelen opvolgen als handen wassen, vieze schoenen uittrekken, gezicht schoonmaken na het eten, groeten bij weggaan en binnenkomen.
- **Voor zichzelf op te komen.** Als het kind onheus behandeld is, kan het dat zeggen en duidelijk maken. Het kind zegt als hij of zij iets graag wil.
- **Morele gevoelens te uiten** als trots, schuld en schaamte. Als het kind iets fout of goed heeft gedaan, is dat duidelijk of laat hij of zij dat duidelijk zien in lichaamstaal. Het kind kan het ook zeggen met woorden.
- **Respect te hebben voor diversiteit.** Het kind weet dat niet alle kinderen hetzelfde zijn. Dat sommige kinderen meer en anderen minder kunnen. Dat sommige kinderen een andere taal spreken en ander voedsel eten.

We vinden het belangrijk dat een kind leert eigen behoeftes en emoties te herkennen en verwoorden. We vinden het belangrijk dat het eigen keuzes leert maken, zelfvertrouwen ontwikkelt en op een goede manier voor zichzelf leert op te komen. De pedagogisch medewerkster heeft er aandacht voor hoe elk kind hiermee omgaat/om kan gaan en ondersteunt en stimuleert waar mogelijk. (Zie de hoofdstukken over emotionele veiligheid, het stimuleren van de persoonlijke en sociale competentie).

We vinden het belangrijk dat een kind zich waarden, normen en gebruikelijke omgangsvormen eigen maakt, zodat het onderdeel is van de gemeenschap waarin het leeft.

Voor het overdragen van waarden en normen is het belangrijk dat we zelf het goede voorbeeld geven. Dit geldt voor zowel gedragsregels ('je mag iemand niet uitschelden') als voor omgangsvormen (bv. afscheid nemen als je weggaat).

We hanteren gedragsregels zo consequent mogelijk (zie ook de paragraaf over het bieden van veiligheid en structuur in hoofdstuk 2).

Hoe we waarden en normen op de groep overdragen staat in bijlage 5 aan de hand van praktijkvoorbeelden beschreven.

6. Bijlagen

Bijlage 1: Achtergrondinformatie Visie op Pedagogisch klimaat.

De pijlers van onze pedagogische visie zijn gebaseerd op de uitgangspunten van onderstaande pedagogen.

Korczak

Janusz Korczak schreef in 1920 zijn belangrijkste werk: **Hoe houd je van een kind**. Het is te beschouwen als een van de belangrijkste pedagogische boeken van de twintigste eeuw.

Zijn pedagogische missie was: *“Leren samenleven met mensen die niet zo zijn als jij en die je niet hebt uitgekozen”*.

De vier belangrijkste thema's in zijn *‘pedagogiek van het respect’* zijn:

- Kinderparticipatie
- Respect voor kinderen
- Rechtvaardigheid
- Dialoog

Gordon

Thomas Gordon ontwikkelde in de jaren '60 de Gordon-methode. Hij werd wereldberoemd met zijn boek "Luisteren naar kinderen". Daarin laat hij een methode zien om de opvoedingsstijl en de relatie tussen volwassenen en kinderen op te bouwen en te verbeteren. De Gordon-methode wil dat iedereen zichzelf kan zijn en zijn verantwoordelijkheid neemt en dat je hierbij rekening houdt met de ander. Hij past deze methode later ook toe bij verschillende kinderdagverblijven en het onderwijs.

Kenmerken van de Gordon - methode

- Zó luisteren dat kinderen zich begrepen voelen.
- Zó praten dat kinderen je ook begrijpen
- Zó conflicten oplossen dat niemand verliest
- Zó afspraken maken dat iedereen zich eraan houdt

Onderdelen van het communicatiemodel:

- Het gedragsraam is een hulpmiddel om te ontdekken wie er nu werkelijk een probleem heeft.
- Actief luisteren. Vaak is het moeilijk voor volwassenen om te begrijpen wat kinderen willen. Door actief te luisteren is het mogelijk erachter te komen waar het probleem ligt. Door vervolgens het probleem, de behoefte en het gevoel van het kind te verwoorden, voelt het kind zich begrepen. Deze manier van communicatie zorgt voor respect voor elkaar. Herhalen van wat gezegd is en checken of dat klopt zijn wezenlijke onderdelen van deze vorm van communicatie.
- Ik-boodschappen.
Soms botst het gedrag van het kind met de eigen behoefte van de volwassene. Door gebruik te maken van de “ik-boodschap” blijft het probleem bij de volwassene zelf. Voorbeelden kunnen zijn: “Ik vind het vervelend wanneer jij...”, in plaats van “jij doet”.
- Overschakelen.
In heftige situaties kan de volwassene overschakelen van actief luisteren naar de ik-boodschappen. Zo is het in heftige situaties makkelijker te schakelen tussen jezelf en de ander.

- Conflicten oplossen.
Met de “Geen verlies methode” is het mogelijk samen te zoeken naar een oplossing. Je bepaalt samen wat het conflict is en welke oplossingen er zijn. Wat is de beste oplossing en hoe moet deze uitgevoerd worden? Zowel waarde-conflicten als behoefte-conflicten zijn op te lossen

Reggio Emilia

Loris Malaguzzi (1920-1994) was een Italiaanse filosoof en is de grondlegger van deze werkwijze. De Reggio Emilia- benadering is de pedagogiek van het luisteren. Alles is vooral gericht op communicatie. Kinderen kunnen zich uitdrukken op honderd manieren en in honderd talen. Aan ons de taak om dat verstaan. Vooral jonge kinderen kunnen zich nog niet uitdrukken in gesproken of geschreven taal, maar wel via dans, muziek, tekenen, kleien, beweging of geluid. Kinderen kunnen veel meer dan wij denken en ieder kind is uniek.

We moeten eerst leren kijken naar het kind, een band opbouwen, voordat we het kind leren kennen.

Een kind is omgeven door drie pedagogen:

1e pedagoog: Kinderen leren ontzettend veel van elkaar.

2e pedagoog: Volwassenen, ouders, leidsters, kunstenaars, docenten.

3e Pedagoog: Omgeving: De ruimte wordt gebruikt als derde pedagoog.

Bijlage 2: Het bieden van emotionele veiligheid in een veilige en gezonde omgeving – beschrijving praktijkvoorbeelden

Wij vinden het belangrijk dat een kind zich geaccepteerd en gewaardeerd voelt:

- Elk kind is van harte welkom op de BSO. We vinden het fijn als het er is en we laten dit duidelijk merken. (We begroeten elk kind bij binnenkomst. We zeggen dat het fijn is dat hij er is. En we nemen afscheid als het kind vertrekt.
- We nemen de tijd voor individuele gesprekjes met kinderen, of met een klein groepje. We vragen kinderen naar hun ervaringen en vragen door. We zijn werkelijk geïnteresseerd in wat het kind meemaakt en bezighoudt. Gesprekjes vinden plaats tijdens het drinken na schooltijd of tijdens activiteiten. We praten door over zaken die kinderen aangeven. Soms doen we dit meteen, soms komen we er op een rustig moment op terug.
- We zijn er op attent dat we alle kinderen zien en horen. Op elke BSO vinden regelmatig kind besprekingen plaats. Op bso's waar met leeftijdsgroepen gewerkt wordt, wordt bij de overgang naar een nieuwe groep relevante informatie over het kind overgedragen.
- We houden rekening met verschillen in karakter en temperament. Een teruggetrokken kind wordt weliswaar gestimuleerd om zich te uiten, maar dit gebeurt niet geforceerd. Een druk kind wordt afgeremd, maar niet volledig ingeperkt.
- Emoties van kinderen mogen er zijn. Dit geldt niet alleen voor gevoelens zoals blijdschap, vriendschap en trots, maar ook voor verwarring, verlegenheid, boosheid, verdriet of teleurstelling. Er is ruimte voor het uiten van gevoelens, zolang een ander hier geen last van heeft. Is dit het geval, dan wordt samen gedacht over een meer acceptabele manier van uiten. We leren kinderen de zaken waarmee het kind zit onder woorden te brengen.
- We geven veel positieve aandacht en waardering. We benoemen dat het kind iets goed doet of bepaalde dingen goed kan. We geven complimentjes, bijv. als een kind een ander helpt, uit zichzelf opruimt, er leuk uit ziet.
- We knuffelen kinderen die daar behoefte aan hebben en stoeien.
- We besteden veel aandacht aan de ontwikkeling van sociale vaardigheden. We letten erop dat kinderen naar elkaar luisteren. Kinderen worden gestimuleerd om elkaar te helpen.
- We zijn er op attent dat kinderen niet worden buitengesloten van gesprek of spel. Pesten wordt meteen aangepakt. We stimuleren een 'groepsgevoel' door na schooltijd aan het begin van de BSO-middag samen iets te drinken.
- We bieden kinderen een ontspannen sfeer. We maken samen plezier en grapjes, er is veel humor, die nooit ten koste van kinderen gaat. We organiseren feestjes en uitjes. We zorgen dat er ook rustige activiteiten gedaan kunnen worden. We lezen bijv. regelmatig voor.
- De kinderen worden betrokken bij de aankleding van de ruimte. Er wordt gebruik gemaakt van dingen die voor kinderen herkenbaar zijn of die kinderen hebben gemaakt.

We vinden het belangrijk in te spelen op behoeften van kinderen:

- We zijn gericht op de belevingswereld van kinderen. We hebben oog voor zaken die voor het kind belangrijk zijn.
- We kijken en luisteren goed naar wat een kind ons te vertellen heeft, zowel verbaal als non-verbaal. Dit kijken en luisteren, doen we eigenlijk de hele dag door, het is de basis van ons pedagogisch handelen.
- Op moeilijke momenten zijn we vlak bij de kinderen. We nemen hier de tijd voor. Een jong kind knuffelen en troosten we als het verdriet heeft. Als we zien dat een wat ouder kind iets dwarszit, kunnen we het kind even apart nemen. We vragen waar het kind behoefte aan heeft: wel of niet praten. Alleen zijn of juist niet, etc.
- We proberen op de behoeften en interesse van kinderen in te gaan. Kinderen van de BSO kunnen gebruik maken van de naschoolse activiteiten van ons IKC.

- We stimuleren kinderen om hun eigen mening te geven.
- Kinderen hebben inspraak. Er is bijv. inspraak over de inrichting, de aanschaf van spelmaterialen of over vakantie activiteiten. We vragen bijv.: “Wat vinden jullie gezellig in de groep?” of “Wat zullen we doen om hier gezellig te maken?”
- Regels en afspraken worden vaak opgesteld in overleg met de kinderen. Afhankelijk van de veranderende behoefte van kinderen worden afspraken bijgesteld.
- Er zijn hoekjes waar de kinderen zich kunnen terugtrekken, alleen of met een stel anderen. Computerhoek, boekenhoek, poppenhoek, bouwhoek. Er is een aparte tienerruimte voor kinderen ouder dan 7 jaar. Op een BSO heeft elk kind een eigen vakje, waar hij dingen in kan bewaren.
- We bieden activiteiten aan, maar kinderen kiezen zelf wat ze gaan doen, in welke ruimte van de BSO en met welke kinderen. Kinderen kunnen in principe zelf de benodigde spullen uit de kasten pakken, maar potentieel gevaarlijke spullen, zoals een emailleerapparaat, worden alleen onder begeleiding gebruikt.
- Voor kinderen in de BSO-leeftijd is het zelfstandig worden een belangrijke uitdaging. Wij proberen de kinderen hierin te ondersteunen en te stimuleren. Kinderen mogen dingen zelfstandig doen, in hun eigen tempo. We geven kinderen bepaalde verantwoordelijkheden, passend bij wat ze aan kunnen. Kinderen helpen bij huishoudelijke klusjes. Sommige kinderen mogen bijv. zelf de tijd in de gaten houden bij het buiten spelen.

We vinden het belangrijk dat een kind ritme en structuur ervaart:

Naast een gevoel van geborgenheid, hebben kinderen behoefte aan structuur en duidelijkheid. Dit biedt houvast, voorspelbaarheid en het weten waar ze aan toe zijn. In deze zin is duidelijkheid heel belangrijk voor het gevoel van veiligheid van kinderen. We passen de structuur die we bieden aan:

- Aan de behoefte van het kind
- De behoefte van de groep
- De situatie

Hieronder wordt uitgewerkt op welke manier we ritme en structuur bieden.

- Hoe jonger de BSO-kinderen hoe meer structuur en vaste momenten we bieden. Onze BSO kent het gezamenlijk drinken en even bijpraten aan het begin van de BSO-middag. En voor de jongsten fungeren groepsleiding en kinderen van de basisgroep als houvast. Alle kinderen worden aan het begin van de BSO-middag begroet, ook de wat ouderen die daarna hun eigen gang willen gaan. Alle kinderen nemen afscheid als ze naar huis gaan. De verdere invulling van de activiteiten gebeurt in samenspraak met de kinderen omdat wij van mening zijn dat de buitenschoolse opvang van en voor de kinderen is. Voorbeelden van mogelijkheden: hebben ze zin in buitenspelen, dans of drama, creatieve activiteiten, rustige momenten zoals lezen of op de computer een spelletje doen. Een kind dat de BSO bezoekt, heeft te maken met drie verschillende situaties: thuis, op school en op de BSO. De overgang van de ene naar de andere situatie moet helder zijn en soepel verlopen. We vinden het daarom belangrijk de ruimtes in 1 gebouw onder te brengen.
- We maken gebruik van rituelen. We vieren bepaalde gebeurtenissen, zoals verjaardagen, of het afscheid van een kind, op een speciale manier. Het jarige kind mag bijv. op een speciale stoel zitten. Deze speciale manier hoort uitsluitend bij een bepaalde gebeurtenis en komt hierbij telkens terug. Dit zijn rituelen van een basisgroep of BSO.

We vinden het belangrijk dat een kind weet welke regels en afspraken er op de BSO gelden:

Dit is belangrijk voor een gevoel van houvast, het weten waar de grenzen liggen.

We doen dit op de volgende manier:

- We stemmen regels die gelden binnen een BSO onderling af. Uiteraard gelden voor de jongere kinderen andere regels dan voor de oudere.
- We geven zelf het goede voorbeeld. Wanneer we een fout maken, geven we dit toe en

verontschuldigen we ons.

- We bespreken geregeld met de kinderen de regels: op deze leeftijd gaat het niet alleen over de grens en de sanctie, maar vooral over het waarom van de regel. We proberen de regels situationeel te hanteren. Kinderen in de BSO-leeftijd ontwikkelen een gevoel van rechtvaardigheid. Ieder kind vergt zijn eigen aanpak, leidsters spelen daarop in.
- Een kind dat we aanspreken op grensoverschrijdend gedrag, kijken we aan en spreken we rustig aan. Het ongewenste gedrag wordt benoemd en uitgelegd waarom dit ongewenst is. Bij een kind dat moeite heeft zich aan een afspraak te houden, helpen we bij het zoeken naar een oplossing. Een kind dat zich herhaalde malen bewust niet aan een belangrijke afspraak houdt, halen we kort uit de situatie. Daarna zoeken we met het kind naar een manier om het gewenste gedrag mogelijk te maken. We zorgen ervoor dat we het weer 'goed maken'.
- We vinden het belangrijk dat ouders op de hoogte zijn van de belangrijkste regels die voor de kinderen gelden. De regels en afspraken hebben vrijwel allemaal te maken met:
 - fysieke veiligheid en hygiëne,
 - respect voor zichzelf, voor elkaar en voor de omgeving,
 - het aanleren van de gebruikelijke omgangsvormen,
 - het handhaven van rust en een plezierige sfeer.Regels worden geregeld besproken, ook met de kinderen. Nieuwe inzichten of een verandering in ruimte, materialen of groepsamenstelling kunnen aanpassing van regels nodig maken. In sommige gevallen is aanpassing van de situatie de beste oplossing. In onze visie vinden we het belangrijk dat er een goede afstemming is tussen leidsters en ouders om het welbevinden van de kinderen te behouden.

We vinden het belangrijk dat ook de ruimte voor een kind veilig en overzichtelijk is:

Dit draagt bij aan zijn gevoel van veiligheid. Bovendien is het een voorwaarde om in de ruimte zijn eigen weg te kunnen vinden. We doen dit door:

- We houden ons aan de GGD-eisen op het gebied van veiligheid en hygiëne.
- Er zijn vaste plekken voor activiteiten, er zijn ook plaatsen waar een kind zich kan terugtrekken.
- De inrichting wordt niet te vaak veranderd.
- Kinderen die tijdens vakantieopvang in een voor hen 'vreemde' BSO-ruimte worden ontvangen, krijgen daar aan het begin van de dag een rondleiding.
- Kinderen hebben elk een eigen bakje waar ze hun eigen spullen kunnen bewaren.

De ruimtes waar de BSO gebruik van kan maken zijn:

- De BSO-ruimte is de startruimte waar kinderen na schooltijd ontvangen worden. Daar wordt iets gegeten en gedronken en is aandacht voor hoe het gegaan is op school. De pedagogisch medewerksters maken samen met de kinderen plannetjes/afspraken over de vervolgvacaties.
- De gymzaal: voor beweeg-, sport- en andere activiteiten om de motoriek te stimuleren. In de kwaliteitskaart en in de ruimte staan huisregels en afspraken opgenomen over de voorwaarden voor spelen onder en zonder toezicht.
- Het peutergroep lokaal voor de jonge kinderen op de BSO kan worden gebruikt om creatieve activiteiten te ontwikkelen: verven, kleuren, knippen, prikken, enz.
- De buitenruimtes: er zijn verschillende buitenruimtes op het IKC: soms gescheiden voor jongste en oudere kinderen, soms is er 'een ruimte met verschillende leeftijdshoeken.
- Indien slechts één pedagogisch medewerkster aanwezig is en kinderen verschillende activiteiten willen uitvoeren worden er afspraken met de kinderen gemaakt over hoe lang ze alleen mogen spelen en wat wel en niet is toegestaan. Soms worden aanwezige leerkrachten ingeschakeld bij het toezicht houden. Hierbij zijn de afspraken en regels zoals omschreven in de kwaliteitskaart van toepassing.

We vinden een goed contact met ouders belangrijk:

We vinden het belangrijk dat ouders op de hoogte zijn van hoe het op de BSO toegaat en hoe het kind zich hier gedraagt. De mentor van het kind speelt hierin een belangrijke rol. Deze is het eerste aanspreekpunt voor ouders.

We communiceren hierover tijdens de haal- en of brengmomenten waarin de pedagogisch medewerkster de ouder spreekt. Ook worden de ouders via mail en nieuwsbrief over ontwikkelingen op de BSO geïnformeerd. Ouders worden door de mentor uitgenodigd voor een intakegesprek voor kennismaking en rondleiding. In dit gesprek kunnen ook eventuele bijzonderheden uitgewisseld worden waar we op de BSO rekening mee kunnen houden.

Zie verder bijlage 16: Volgen van de ontwikkeling.

Bijlage 3: Het bevorderen van persoonlijke competentie – beschrijving praktijkvoorbeelden

Voorbeelden van de rol van de pedagogisch medewerkster bij het stimuleren van de persoonlijke competenties van het kind:

- Door zelf mee te spelen kun je het spel een andere wending geven/verbreden.
- Door zelf met materialen aan de slag te gaan en te praten over wat we doen.
- Door bijvoorbeeld het aanbieden van materiaal kun je kinderen stimuleren een bepaald element verder uit te diepen.
- Door vragen te stellen over het materiaal, zoals “Hoe ziet het eruit?” en “Wat kun je ermee doen?”
- Door het kind uit te dagen iets nieuws te proberen of het op een andere manier te doen. Bijvoorbeeld: “Als je het nu eens zo probeert, wat gebeurt er dan...? Als we dit er nu eens bij pakken.
- Door de ervaringen of capaciteiten van een kind te benoemen (“Dat voelt lekker zacht!” Of: “Hè, wat gebeurt er nu? De auto rolt naar beneden!”) en de pogingen van het kind aan te moedigen (“Wat kun jij dat goed!”) stimuleren we het kind om zijn ervaringen uit te breiden en nieuwe dingen te blijven proberen.
- Door informatie of uitleg te geven: beknopt en duidelijk en afgestemd op het niveau en de activiteit van het kind/ de kinderen.
- Als kinderen niet uit zichzelf gaan spelen zal de pedagogisch medewerker een kind of een groepje kinderen uitlokken om met iets te gaan spelen. Dit kan bijvoorbeeld door zelf iets te gaan doen en de kinderen hierbij te betrekken.

Voor het ontwikkelen van de persoonlijke competenties is het belangrijk een evenwicht te vinden tussen het bieden van uitdaging en fysieke veiligheid.

Het bieden van uitdaging lijkt soms in conflict te zijn met fysieke veiligheid. Met dit dilemma gaan we op de volgende manier om.

Fysieke veiligheid vinden we zeer belangrijk. Maar er zijn verschillende soorten fysieke veiligheid. Je hebt ‘grote veiligheid’ die beschermt tegen brand en dood; ‘middelveiligheid’ die beschermt tegen ongelukken als benen breken en ten slotte ‘kleine veiligheid’ die beschermt tegen builen en schrammen. Bescherming tegen risico’s die vallen in de categorie ‘grote en middelveiligheid’ vinden we noodzakelijk.

Bescherming tegen risico’s in de categorie ‘kleine veiligheid’ ligt genuanceerder. Kinderen leren via eigen ervaringen de wereld om hen heen ontdekken. Spelen en ontwikkelen houdt ruimte in, de wereld ontdekken, mogelijkheden uitproberen, grenzen verkennen, leren met vallen en opstaan. Zo ervaren ze wat ze kunnen en wat nog niet, wat meer risico’s met zich meebrengt en waar ze dus extra goed op moeten letten of moeten leren voordat het goed gaat. In een te beschermde omgeving leren kinderen hun veiligheidssysteem niet ontwikkelen. Juist het overwinnen van kleine onveiligheid geeft een gevoel van zelfverzekerdheid.

We bieden kinderen de gelegenheid om de eigen mogelijkheden te leren kennen en zich breed te ontplooien:

Hierbij gaan we uit van de interesse en behoeften van de kinderen, soms van ouders. Activiteiten kunnen ook ontstaan vanuit het initiatief van kinderen of voortkomen uit gebeurtenissen in de groep of in de omgeving zoals bijvoorbeeld de geboorte van een broertje of zusje. Het belangrijkste doel van de activiteiten is dat kinderen er plezier aan beleven.

Tegelijkertijd kan het voor de kinderen een kennismaking met nieuwe materialen, technieken of activiteiten zijn. Door het doen van activiteiten, worden de kinderen over de ruimte(n) gespreid. Hierdoor ontstaat rust. Soms werken we themagericht. Een thema hangt zoveel mogelijk samen met

de schoolse vieringen, zoals Sinterklaas, Kerstmis, Pasen etc. Voorbeelden: op allerlei manieren regelmatig aandacht besteden aan vieringen van over de hele wereld. Andere voorbeelden: het samen werken aan een musical, videofilm, krant, circus, etc.

Kinderen bepalen zelf hun bezigheden. Elk kind heeft z'n eigen persoonlijkheid en interesses. Het ene kind is bijv. meer cognitief gericht, het andere kind meer praktisch gericht. We gaan hierin zo veel mogelijk mee.

Wij zorgen ervoor dat de voorwaarden in orde zijn, dat bijv. het juiste materiaal aanwezig is en dat kinderen weten hoe ze dit kunnen gebruiken. Bemoeienis van groepsleiding is vaak niet nodig, kan zelfs verstorend werken. Groepsleiding kijkt hoe het loopt en geeft indien nodig of gewenst een nieuwe impuls. Kinderen geven vaak zelf aan of ze het wel alleen kunnen of het fijn vinden als erbij komt zitten en meedoet.

Door interesse te tonen voor de ervaringen van een kind en door pogingen van het kind aan te moedigen, stimuleren we het kind om zijn ervaringen uit te breiden en nieuwe dingen te blijven proberen. We proberen de activiteiten van kinderen niet abrupt te onderbreken. Als de activiteit van een kind onderbroken moet worden, bereiden we het kind daarop voor: "Het is bijna kwart over vijf, je kunt dus nog even buiten spelen, maar ruim zo meteen alvast de spullen op".

Wanneer dit praktisch haalbaar is, mogen kinderen werkstukken laten staan. Het geeft ze de gelegenheid gedurende langere tijd met een knutselwerkstuk of bouwwerk (trein, knex, etc.) bezig te zijn.

Hoe ouder een kind is, hoe groter de behoefte om zelf te kunnen bepalen wat het doet. We gaan hier zoveel mogelijk in mee. Hoe ouder en zelfstandiger een kind wordt, hoe meer ruimte het krijgt.

Uiteraard verwachten we wel dat ook een ouder kind zich houdt aan de regels van de BSO.

Kinderen zijn niet altijd even actief. Soms is een kind moe, of heeft de behoefte om te hangen en alleen te kijken. Een kind krijgt hiervoor de ruimte.

Als een kind opvallend gedrag vertoont, proberen we erachter te komen wat er aan de hand is. Bijv. door extra goed naar het kind te kijken, met hem te praten etc. Als we ons zorgen maken over de ontwikkeling van een kind zullen we het doelbewust stimuleren. Dit gebeurt zoveel mogelijk in overleg met ouders. Zo zijn er af en toe kinderen die structureel niet tot bezigheden komen.

Groepsleiding probeert een dergelijk kind uit te dagen mee te doen met een activiteit. Hoe dit gebeurt, is beschreven in het hoofdstuk over sociale competentie.

Materialen en activiteiten

We letten erop dat de materialen en activiteiten die we aanbieden, aangepast zijn aan de leefwereld, belangstelling en het niveau van de kinderen.

Omdat de kinderen zich blijven ontwikkelen en hun belangstelling regelmatig wisselt, kijken we telkens opnieuw kritisch naar wat we in huis hebben. Indien nodig passen we dit aan. Ook trends spelen een rol bij de aanschaf van materiaal. De materialen hebben betrekking op de verschillende ontwikkelingsgebieden: de lichamelijke-, verstandelijke-, taal-, creatieve-, emotionele- en sociale ontwikkeling.

De ontwikkelingsgebieden zijn in de praktijk nauw met elkaar verbonden. Een scheiding hierin maken is per definitie kunstmatig. Om toch een indruk te geven van de materialen die we gebruiken en de activiteiten we met de kinderen doen, volgen hieronder een aantal voorbeelden van materialen en activiteiten en hoe wij hier mee omgaan.

Motorische ontwikkeling: Kinderen kunnen buiten, of eventueel in een gymzaal, rennen, voetballen, springen, schommelen, klimmen, balanceren, tafeltennissen, hutten bouwen, etc.

Materialen: bewegingsmateriaal, constructiemateriaal, klimtoestellen, matrassen, kussens, etc.

Behalve activiteiten die een beroep doen op de grove motoriek, kunnen kinderen ook kiezen voor activiteiten waarbij de fijne motoriek aan bod komt: weven, kleien, naaien, tekenen, kralen rijgen, etc.

Bij veel activiteiten zullen kinderen de mogelijkheden van hun eigen lijf ontdekken en maken ze lichamelijk contact met andere kinderen (bijv. bij het stoeien). Belangrijk hierbij is dat kinderen hun eigen grenzen ontdekken en grenzen van anderen leren respecteren.

Fantasie en rollenspel: Voor jonge kinderen is fantasie- en rollenspel belangrijk. Materialen die hiervoor kunnen worden gebruikt zijn poppenhoek, keukentje, winkeltje, garage, auto's bouw materiaal, kussens, lappen, verkleedkleden, podium, schmink, muziek, etc.

Taal: Op allerlei momenten zijn kinderen op de BSO bezig met de ontwikkeling van taal: tijdens het (voor)lezen, tijdens poppen(kast)spel of toneelspel, tijdens het zingen, tijdens kringgesprekken, etc. Al doende leren kinderen om te gaan met regels die van belang zijn voor de communicatie en de omgang met elkaar, zoals het naar elkaar luisteren en open staan voor een andere mening. Naast gesproken taal worden kinderen ook vertrouwd met lichaamstaal en de regels hierbij, bijvoorbeeld je boosheid niet afreageren op andere kinderen.

Materialen die specifiek de taalontwikkeling van kinderen stimuleren zijn boeken en gezelschapsspelletjes.

Creatieve ontwikkeling: We vinden het van belang dat kinderen kennis kunnen maken met zoveel mogelijk verschillende (knutsel)materialen, omdat dit hun fantasie en creatieve mogelijkheden stimuleert. Kinderen kunnen er zelf voor kiezen om bijv. met verf en tekenmateriaal of met hout aan de slag te gaan. Als kinderen niet bekend zijn met de mogelijkheden van materialen, wijzen we ze hierop door bijvoorbeeld mee te spelen en deze mogelijkheden te laten zien of vragen te stellen op welke ideeën ze hebben om andere mogelijkheden toe te passen. Er wordt een beroep gedaan op de eigen fantasie, op een eigen manier van omgaan van denken in het omgaan met de materialen.

Aanbod tijdens vakantieweken

Het aanbod tijdens de vakantieperiodes heeft een ander karakter dan tijdens de schoolweken. Het aanbod wordt per locatie bepaald en voor een deel met de andere bso's gezamenlijk vormgegeven. De kinderen komen hele dagen naar de BSO. Dit zijn intensieve dagen. Voordat de vakantieopvang plaatsvindt, wordt een vakantieprogramma samengesteld. Plezier is de meest voor de hand liggende doelstelling. In overleg met de kinderen bepalen we wat er gebeurt. Ook hierbij proberen we zo goed mogelijk aan te sluiten bij behoeftes, aard en belangstelling van de kinderen.

Tijdens vakanties worden soms uitstapjes gemaakt. Deze kunnen gericht zijn op een bepaalde leeftijdsgroep, op kinderen die zin hebben om mee te gaan of op alle kinderen van de BSO.

Voorbeelden van uitstapjes:

- Naar de speeltuin
- Struinen in de natuur (park, polder, dijkmagazijn zijn voorbeelden en die per kern verschillend zijn)
- Speurtocht
- Bioscoop
- Op bezoek bij een andere BSO van De Linge

Kinderen leren hun eigen keuzes maken en verantwoordelijk en zelfstandig te zijn:

We leren kinderen keuzes maken. Op de BSO mogen kinderen kiezen wat ze willen doen en met wie ze willen spelen. Of ze naar buiten willen of dat ze liever binnen blijven spelen. Of ze in hun eentje willen spelen of met een of meer andere kinderen. Of ze willen gaan lego-en of meedoen met het voetballen. Voor kinderen die het lastig vinden om te kiezen, maken we de keuze gemakkelijker. We laten hen kiezen uit een beperkt aantal mogelijkheden.

We verwachten dat kinderen helpen bij taken, zoals tafeldekken en afruimen, fruit en koekjes uitdelen, opruimen, etc. We bieden een uitnodigende omgeving: bijna alle materialen worden door de kinderen zelf gepakt. Uitzonderingen worden gemaakt voor 'gevaarlijke' materialen zoals de emailleerspullen.

Hoe ouder kinderen worden, hoe meer verantwoordelijkheid ze krijgen. Dit gebeurt in overleg met ouders/ verzorgers. Er worden afspraken gemaakt over bijv. zelfstandig buiten de deur activiteiten ondernemen, over met de fiets naar de BSO komen, zonder toezicht buitenspelen, etc. Deze afspraken worden schriftelijk vastgelegd.

Kinderparticipatie:

We betrekken kinderen bij de vormgeving van de BSO. We vinden het belangrijk dat de BSO voor kinderen een eigen plek is, hun plek is. Een voorbeeld hiervan is het feit dat de kinderen zelf de naam voor hun groep kiezen en inspraak hebben op de activiteiten en spelmaterialen.

We willen de betrokkenheid en het gevoel van medeverantwoordelijkheid van kinderen bij de BSO vergroten. Om ervoor te zorgen dat kinderen de BSO ook daadwerkelijk als hun eigen plek ervaren, betrekken we hen bij keuzes rondom de inrichting, materialen, activiteiten, structuur, en soms bij het bedenken van oplossingen voor knelpunten.

Dit ontwikkelen we op verschillende manieren en afhankelijk van de samenstelling van groep en team per locatie. Voorbeelden zijn: samen regels maken, ideeënbusje, kinderkrant, verlanglijsten, kindercommissies (eten en drinken, tijdschriften, inrichting, materialen, etc.), gesprek, enquête, etc.

Hoe ouder de kinderen, hoe meer het begrip kinderparticipatie is uitgewerkt.

Bijlage 4: Het bevorderen van persoonlijke competentie – beschrijving praktijkvoorbeelden

We vinden het belangrijk dat kinderen leren om te gaan en samen te werken met anderen:

Contacten tussen kinderen zijn vanzelfsprekend in een kindercentrum. Kinderen hebben er speelgenootjes en kunnen er sociale vaardigheden opdoen. Kinderen leren zich in een ander verplaatsen, met elkaar communiceren, samenwerken, anderen helpen, voor zichzelf opkomen, conflicten voorkomen en oplossen, het ontwikkelen van sociale verantwoordelijkheid.

Kinderen zijn van nature sociale wezens, zoeken contact met elkaar, kijken naar elkaar, zoeken elkaar op. Maar het is niet zo dat samenspelen altijd vanzelf loopt. Interacties brengen ook risico's met zich mee. Veel negatieve ervaringen in de omgang met andere kinderen kan de kans op ontwikkeling van agressiviteit of teruggetrokkenheid vergroten.

Groepsleiding speelt hier een cruciale rol: zij heeft onder andere tot taak om interacties tussen kinderen in goede banen te leiden en de mogelijkheden tot het ontwikkelen van sociale vaardigheden zo goed mogelijk te benutten.

Jongere BSO-kinderen vragen wat dit betreft op een meer directe manier aandacht van groepsleiding. Bijv. hulp bij het mogen meedoen met een groepje kinderen of bij het oplossen van een conflict. Voor de oudere kinderen is groepsleiding meer iemand bij wie ze hun verhaal kwijt kunnen, een klankbord en vertrouwenspersoon. Deze behoefte is vaak minder direct zichtbaar. Groepsleiding is er daarom attent op dat het ook ondersteuning biedt aan de oudere kinderen. Dit gaat vaak op een indirecte manier.

Voorbeeld: groepsleiding vraagt een kind dat met zijn ziel onder de arm loopt of het even wil helpen met afwassen. Tijdens de afwas ontstaat vervolgens vaak vanzelf een gesprek over waar het kind mee zit, bijv. het missen van een vriendje.

Hiernaast heeft BSO-groepsleiding op het gebied van sociale vaardigheden een voorbeeldfunctie.

Denk aan de manier waarop groepsleiding met elkaar omgaat op het gebied van samenwerking, overleg met collega's, etc. Een ander voorbeeld is de manier waarop de pedagogisch medewerkers omgaan met problemen of knelpunten met de kinderen. Dit doen ze door zaken op de 'ik-manier' aan te kaarten: "Als jullie allemaal door elkaar roepen, kan ik jullie echt niet verstaan".

Kinderen maken op de BSO onderdeel uit van de groep:

Kinderen die naar een buitenschoolse opvang komen, maken in principe onderdeel uit van een groep. In een groep zijn de verhoudingen tussen volwassenen en kinderen anders dan in een gezin. Alleen al door het feit dat er (veel) meer kinderen zijn, liggen de verhoudingen anders. Volwassenen zijn op een afstand aanwezig en de onderlinge relaties tussen kinderen nemen een belangrijke plaats in. Op een BSO gaan de kinderen een groot deel van de tijd hun eigen gang, BSO-tijd is immers vrije tijd. Er wordt veel aandacht besteed aan het scheppen van een gezellige sfeer en een gevoel van gezamenlijkheid. Zo wordt er op de meeste bso's na schooltijd aan het begin van de BSO-middag gezamenlijk iets gedronken en even bijgepraat, verjaardagen worden, als een kind dit wil, feestelijk gevierd, net zoals andere groepsrituelen. Regelmatig vindt er een feestje of andere gezellige activiteit plaats.

Een groep stelt beperkingen aan een kind. Kinderen lopen tegen grenzen aan. Ze moeten leren samen om te gaan met behoeften en belangen van anderen. Het kind leert dat de wereld niet om zijn individu draait.

In een groep moet evenwicht zijn tussen 'op jezelf zijn' en 'samenzijn', tussen 'er zijn' en 'meedoen', tussen alleen en samen bezig zijn. Kinderen hebben soms behoefte om alleen te spelen, zich op een rustig plekje terug te trekken uit de groep, naar anderen te kijken of een beetje te dromen. Dit is prima. Kinderen kunnen hun eigen gang gaan, terwijl ze tegelijkertijd deel uit blijven maken van de groep.

Ieder kind heeft de behoefte om als volwaardig lid van de groep geaccepteerd te worden. Op zijn/haar niveau voelt het kind zich betrokken bij dingen die in de groep gebeuren.

Kinderen kunnen steun ervaren van andere kinderen. Ze kunnen elkaar aandacht geven, elkaar bevestigen, genegenheid tonen voor elkaar, voor elkaar zorgen. We stimuleren dit gedrag door niet meteen zelf in te springen in het contact tussen de kinderen, maar ze hiertoe de ruimte te geven. Door samen te werken kunnen kinderen zaken voor elkaar krijgen. We kunnen dit stimuleren door waar mogelijk tegemoet te komen aan een gezamenlijk verzoek (als bijv. de kinderen aangeven pannenkoeken te willen bakken).

We vinden het belangrijk dat kinderen zorg hebben voor het reilen en zeilen in de groep.

Door kinderen binnen hun mogelijkheden verantwoordelijk te maken voor de sfeer in de groep, het welzijn van elkaar, en voor de klusjes die binnen een groep moeten gebeuren, geven we hen het gevoel dat ze belangrijk zijn en bij de groep horen.

Voorbeelden: fruit en limonade verzorgen, opruimen, afwasmachine inruimen.

Betrokkenheid bij de groep houdt ook in, het samen met de kinderen bespreken hoe het loopt op de groep, wat de knelpunten zijn, hoe deze opgelost kunnen worden, etc. Bij jongere kinderen betreft dit de bespreking van meer concrete onderwerpen. Oudere kinderen krijgen meer ruimte om over de oorzaak van een probleem te brainstormen en hier een oplossing voor te vinden.

Op een BSO komen kinderen in aanraking met leeftijdsgenootjes, maar ook met jongere en oudere kinderen. De kinderen ontwikkelen zich, hun positie in de groep verandert. De meeste kinderen groeien op van één van de jongste naar uiteindelijk de oudste van de groep.

We bevorderen het contact tussen kinderen en het samenspel:

Op een BSO komt een kind in aanraking met veel andere kinderen. Het kan kiezen uit verschillende speelkameraadjes. Samen spelen betekent samen praten, naar elkaar luisteren, overleggen, taken verdelen, samen plezier hebben, op elkaar wachten, delen etc.

Als kinderen langere tijd bij elkaar op de buitenschoolse opvang zitten en een band kunnen opbouwen, vindt er meer en beter samenspel plaats. Pedagogisch medewerkers stimuleren en begeleiden spel om de duur en kwaliteit van het samenspel te bevorderen. Dit kunnen ze doen door mee te spelen en het spel te verbreden en te verdiepen door nieuwe aspecten in te brengen waar kinderen op inhaken.

Sommige kinderen kiezen er bewust voor om soms alleen te zijn. Dit kan en wordt door ons geaccepteerd. Als we het idee hebben dat een kind zich verveelt of geen aansluiting vindt bij andere kinderen, moedigen we aan of dagen we uit om met een ander kind te spelen. Of we bieden op een andere manier ondersteuning bij het contact maken. Vindt het kind het moeilijk om contact te maken en heeft het wel behoefte aan samen spelen, dan beginnen we zelf met het kind een activiteit. Eventueel proberen we na verloop van tijd andere kinderen bij deze activiteit te betrekken.

De pedagogisch medewerkster speelt mee met een stel kinderen en nodigt andere kinderen uit ook mee te doen of overlegt met de spelende kinderen of een ander kind mee mag doen. Bij oudere kinderen kan er uitgelegd worden hoe het voor een ander is als het wel of niet mee mag doen.

Rollenspel en fantasiespel zijn favoriete bezigheden, ook van BSO-kinderen. Op de BSO geven we hiervoor veel ruimte.

Meestal ontstaat samenspel 'vanzelf'. Loopt dit goed, dan houdt groepsleiding zich vooral op de achtergrond. Zij beperkt zich in eerste instantie tot het in de gaten houden wat er gebeurt en eventueel benoemen wat ze ziet. Door zelf een spel of activiteit te beginnen, een suggestie te geven of mee te spelen, kan ze spel op gang brengen, uitlokken, een extra impuls geven of uitbreiden.

Groepsleiding houdt telkens het samenspel en contact tussen kinderen in het oog, om te kijken hoe het loopt en of er actie ondernomen moet worden.

Als het echt uit de hand loopt of als andere kinderen er last van hebben worden kinderen uit elkaar gehaald. Dit gebeurt pas nadat er hierover een duidelijke afspraak is gemaakt: "Je mag samenspelen, maar als jullie weer zo'n lawaai maken haal ik jullie uit elkaar".

Oudere BSO-kinderen kunnen worden gemotiveerd om beter samen te werken, door voorwaarden te stellen aan het uitvoeren van een activiteit die ze graag doen. "Jullie mogen koken, maar alleen als je duidelijke afspraken maakt over wie wat doet en als jullie na het koken ook weer opruimen".

We stimuleren kinderen mee te doen aan gezamenlijke activiteiten, zoals sportactiviteiten, dansen, gezelschapsspelletjes, knutselen, buitenspelen, samenwerken aan een groot bouwwerk zoals een hut of een toren, etc. Deze activiteiten worden gedaan in een wisselende groepssamenstelling, met een grote groep of in kleine groepjes.

De redenen voor gezamenlijke activiteiten zijn divers: behoefte van de kinderen zelf, met z'n allen eerst buitenspelen na een intensieve schooldag, om andere kinderen de kans te geven rustig te spelen of om de kinderen iets extra's te bieden, bijvoorbeeld tijdens de vakantie.

Respectvol omgaan met elkaar

We zijn er attent op dat kinderen niet worden buitengesloten van gesprek of spel. Pesten wordt niet getolereerd. Dit wordt regelmatig met de kinderen besproken. We proberen de kinderen bewust te maken van wat pesten voor een ander kan betekenen.

Als pesten zich voordoet, bespreken we dit met collega's. Indien nodig betrekken we ook de ouders van de pester en het gepeste kind erbij om te overleggen waar het pesten vandaan komt en wat we aan de situatie kunnen doen. In principe zoeken we met pester en slachtoffer samen naar een oplossing. Het slachtoffer proberen we weerbaarder te maken door uit te leggen waar het pestgedrag vandaan kan komen en wat het kind kan doen als het gepest wordt. Op elk IKC leren alle kinderen zich te gedragen volgens de principes van het pestprotocol. Op de website van elk IKC kunnen ouders de uitgangspunten van het pestprotocol nalezen.

Deze gedragsregels worden ook toegepast op de buitenschoolse opvang.

We vinden het belangrijk vriendschap tussen kinderen te stimuleren en te ondersteunen:

Kinderen kunnen echte vriendschappen ontwikkelen. Sommige kinderen vinden ze aardig, andere niet. Vriendschappen zijn waardevol, ook voor kinderen. Goed verlopende contacten tussen kinderen versterken het vertrouwen in zichzelf en in elkaar. Vriendjes en vriendinnetjes hebben samen veel plezier, leren elkaar aanvoelen, kunnen op elkaar bouwen, vinden steun bij elkaar.

Bij de jongere kinderen is vriendschap vooral gebaseerd op samen doen, samen plezier hebben in dingen doen. Deze vriendschappen zijn meer inwisselbaar en veranderen dan ook nog regelmatig. Bij oudere kinderen is de vriendschap over het algemeen meer gebaseerd op vertrouwen, persoonlijkheid, identificatie. Er is bij oudere kinderen meer sprake van vaste vriendschappen die langer standhouden.

Vaak is er ook een praktische reden tot vriendschap: kinderen die samen van eenzelfde basisschool komen, gaan ook op de BSO bij elkaar zitten. Soms hebben deze kinderen op school niets met elkaar, maar zijn op de BSO wel 'dikke vrienden'.

Kinderen die plezier in een bepaalde activiteit delen, zoals bijvoorbeeld voetballen, zoeken elkaar op om samen de activiteit te doen. Ook de middagen waarop kinderen langer aanwezig zijn, bijvoorbeeld op woensdag en vrijdag, bevorderen het samenspelen. Uit samenspel ontstaan vriendschappen. We stimuleren dit. We laten kinderen ontdekken wie ze leuk vinden en geven hen de kans om ook samen iets te doen. We benoemen wat we zien: "Jij vindt Saskia wel aardig hè? Willen jullie samen de limonade inschenken?"

We vertellen ouders over de vriendschap, zodat kinderen ook misschien thuis eens met elkaar kunnen spelen.

Op deze leeftijd spelen kinderen veel in groepjes bestaande uit jongens, uit meisjes of jongens en meisjes. Of jongens en meisjes gescheiden van elkaar spelen lijkt vooral afhankelijk van de toevallige groepssamenstelling op dat moment. De ene periode spelen jongens en meisjes sterk van elkaar gescheiden, een andere periode loopt dit meer door elkaar.

Het vormen van groepjes betekent soms dat anderen die niet bij het groepje horen, worden buitengesloten. Groepsleiding kan proberen dit op te lossen door het op een positieve manier te brengen: "Jullie zijn zo leuk aan het spleen?" of "Carla wil graag meedoen, mag dat?" Als de 'klik' er niet is met andere kinderen, zit er niets anders op dan het kind te stimuleren om aansluiting te zoeken bij een ander groepje, en het kind hierin te ondersteunen. In dit geval geeft groepsleiding het kind extra aandacht, begint een activiteit met het kind, betreft andere kinderen hierbij, etc.

Soms zijn vriendjes zo sterk op elkaar georiënteerd, dat wenselijk is om het kind te stimuleren om eens met anderen te spelen.

Net zoals voorkeur voor andere kinderen, kan een kind voorkeur hebben voor bepaalde groepsleiding. Dit mag en kan waarbij respectvol met elkaar het uitgangspunt blijft.

We vinden het belangrijk dat kinderen leren conflicten zelf op te lossen:

Soms botst het tussen kinderen, dat hoort bij contact maken. Conflicten zijn leermomenten en meestal komen kinderen er zelf wel uit. We vinden het belangrijk dat kinderen proberen zelf een oplossing te vinden voor hun conflict. Op deze manier leren kinderen het meest en bevorderen we het zelfvertrouwen en de zelfstandigheid. Het kind leert: ik kan voor mezelf opkomen, ik kan het zelf oplossen.

Als zich een conflict voordoet, kijken we eerst hoe het conflict verloopt. We proberen niet te snel in te grijpen. Als de kinderen er zelf niet uitkomen, ondersteunen we bij het oplossen ervan. Hoe deze ondersteuning eruitziet, hangt af van de situatie en de leeftijd van de kinderen. Bij de jonge kinderen denken we mee over een oplossing en zijn we in de buurt als steun wanneer ze voor zichzelf moeten opkomen. Hoe ouder de kinderen, hoe meer er met hen gepraat wordt over oorzaak en gevolg. We stimuleren het kind na te denken over zijn eigen rol in het probleem of conflict. Eerlijk zijn hierover vinden we belangrijker dan de vraag wie de 'schuldige' is, of wie wat 'fout' deed.

We grijpen in bij conflicten waarbij kinderen elkaar pijn doen, als de situatie erg ongelijkwaardig is, bijvoorbeeld een groot kind dat ruzie maakt met een jong kind of een kind dat telkens een ander kind pest; als een jong kind voortdurend het spel van oudere kinderen verstoort of als de ervaring leert dat conflicten tussen deze twee kinderen gewoonlijk escaleren.

Een kind dat minder weerbaar is, stimuleren we voor zichzelf op te komen. We stimuleren het om zijn eigen standpunt te verwoorden: "Jij was daar mee aan het spelen hè? Zeg maar dat je het graag terug wilt hebben."

Als er binnen een groep steeds conflicten ontstaan, kan het een oplossing zijn om de kinderen uit elkaar te halen. Ook kunnen we een activiteit beginnen die ze leuk vinden om te doen en waarbij de kinderen samen moeten werken. Hierdoor wordt de negatieve sfeer omgebogen in een positieve.

We vinden het belangrijk dat de omgeving en materialen contacten tussen kinderen bevorderen:

Met behulp van de manier waarop we de omgeving inrichten en de materialen die we aanbieden, proberen we het contact tussen de kinderen en het samenspel te bevorderen zowel binnen als buiten.

Zowel voor oudste als jongste kinderen is in de BSO de mogelijkheid om een eigen hoekje of activiteit te organiseren. Dit gebeurt in onderlinge samenspraak en in overleg met de pedagogisch medewerkster.

De pedagogisch medewerkster zorgt voor voldoende veiligheid biedt vertrouwen aan de kinderen bij het maken van keuzes. Hierbij houdt ze rekening met de behoefte van privacy voor de oudere kinderen.

Om fantasiespel en samenspel te stimuleren zijn hoekjes, verkleedkleden, plekjes waar kinderen ongestoord kunnen spelen belangrijk en wordt met de kinderen gekeken op welke manieren en plekken in het IKC dit is te realiseren. Voor de BSO staat namelijk in principe het hele gebouw ter beschikking.

Om te voorkomen dat kinderen elkaar onnodig in hun activiteit storen, letten we erop dat we 'rustige' hoeken niet situeren naast een hoek waar veel drukke activiteiten plaatsvinden.

We proberen de ruimtes zo in te richten dat ze op verschillende manieren gebruikt kunnen worden. Zo kan er in een stoeiruimte ook een hut worden gebouwd, tafeltennis of tafelvoetbal gespeeld worden.

Bijlage 5: Socialisatie door overdracht van algemeen aanvaarde normen en waarden – beschrijving praktijkvoorbeelden

We vinden het belangrijk dat een kind leert om respect te hebben voor anderen

Voorbeelden van gedragsregels die hierop betrekking hebben:

- Kinderen houden rekening met elkaar: 'Wat je niet wilt dat jou overkomt, moet je ook niet bij een ander doen'
- Kinderen luisteren naar elkaar en wisselen vertelbeurten af
- Kinderen leren respect te hebben voor elkaars mening.
- Kinderen leren hun emotie te hanteren en voor zichzelf op te komen: 'Je mag boos worden en voor jezelf opkomen, maar geen lichamelijk of verbaal geweld gebruiken.'
- Kinderen gaan respectvol met elkaar om en pesten niet.
- Kinderen gaan respectvol om met elkaars spullen.
- Kinderen helpen elkaar.
- Kinderen leren dat ze onderling verschillend zijn en dat deze diversiteit vanzelfsprekend is. Op het gebied van achtergrond, geloof, huidskleur, fysiek.

Kinderen ontdekken op een kindercentrum/dagverblijf of op school dat dingen anders gaan dan ze thuis gewend zijn. Dat er tussen gewoonten, uiterlijk, al dan niet een handicap, kleding, taal van mensen, verschillen bestaan. We bespreken deze diversiteit met kinderen. Er ontstaan regelmatig gesprekjes over. Ook in de aankleding van de ruimte en de materialen die we gebruiken proberen we deze diversiteit vanzelfsprekend te laten zijn.

We vinden het belangrijk dat een kind leert om respect te hebben voor de omgeving

Voorbeelden van regels die hierover gaan:

- Kinderen gaan zorgvuldig om met materialen.
- Kinderen respecteren de natuur

We vinden het belangrijk dat een kind op de hoogte is van de gebruikelijke omgangsregels

Voorbeelden van omgangsregels:

- Het aanleren van tafelmanieren: aan tafel zitten tijdens eten en drinken, wachten tot iedereen klaar is met eten, niet spelen met eten, enz.
- Begroeten en afscheid nemen.
- Woordgebruik.

De pedagogisch medewerkster en de andere volwassenen op de groep hebben hierbij een belangrijke voorbeeldfunctie.

Bijlage 6: IKC De Vonkenmorgen

BSO De Vonkenmorgen verzorgt op IKC De Vonkenmorgen de buitenschoolse opvang.

Deze bestaat uit:

- Voorschoolse opvang van 07.00 uur tot 08.30 uur.
- Naschoolse opvang van 14.00 tot 18.00 uur
- Opvang tijdens schoolvrije dagen/ vakanties van 07.00 tot 18.00 uur.

De BSO vindt plaats in 3 basisgroepen voor kinderen in de leeftijd van 4 tot 13 jaar, waarmee een totale capaciteit van 60 Kindplaatsen gecreëerd is. Ieder kind heeft een eigen basisgroep waarbinnen de vaste verzorgingsmomenten plaats vinden en welke dient als een veilige en vertrouwde basisgroep.

Voor BSO De Vonkenmorgen geldt de volgende verdeling van basisgroepen:

- Basisgroep Donzige Duck: voor kinderen in de leeftijd van 4-13 jaar, gevestigd in het voormalige overblijflokaal, met een maximale capaciteit van 22 kindplaatsen. Deze ruimte is multifunctioneel en wordt ook gebruikt voor individuele begeleiding van kinderen tijdens schooltijd.
- Basisgroep De Stoere Leeuwenbende: voor kinderen in de leeftijd van 4-13 jaar, gevestigd in het peutergroep lokaal van de Elmobende, met een maximale capaciteit van 22 kindplaatsen.
- Basisgroep De Coole Bende: voor kinderen in de leeftijd van 4-13 jaar, gevestigd in een voormalig klaslokaal met een maximale capaciteit van 16 kindplaatsen, welke multifunctioneel gebruikt wordt door kinderopvang en onderwijs.

Aanbod

Het aanbod aan activiteiten voor de kinderen is gevarieerd en stemmen we af op hun behoefte en leeftijd. In de basisgroepen is het aanbod toegespitst op de leeftijdsgroep 4-13 jaar. Dagelijks kunnen de kinderen in samenspraak met de pedagogisch medewerkers kiezen uit activiteiten en kunnen de kinderen de eigen basisgroep verlaten om te spelen, op ontdekking te gaan of deel te nemen aan een activiteit in de overige ruimtes van het IKC nadat ze hun namen hebben opgehangen op het Planbord bij de desbetreffende activiteit. De thema's en activiteiten worden met behulp van Doenkids samen met kinderen en pedagogisch medewerkers samengesteld. Ouders worden hiervan op de hoogte gebracht door een programmaboekje dat ze ontvangen via het Ouderportaal.

Op verschillende dagen en rustige momenten, bijvoorbeeld dagen tijdens vakantie en momenten aan het begin en eind van de dag worden de basisgroepen soms samengevoegd in één basisgroep. Ouders die op ons IKC gebruik maken van kinderopvang hebben hier schriftelijk toestemming voor gegeven.

Bijlage 7: IKC Het Drieluik

BSO Het Drieluik verzorgt op IKC Het Drieluik de buitenschoolse opvang.

Deze bestaat uit:

- Voorschoolse opvang van 7.00 uur tot 8.30 uur.
- Naschoolse opvang van 12.00, 14:00/ 14.30 tot 18.00 uur
- Opvang tijdens schoolvrije dagen/ vakanties van 07.00 tot 18.00 uur.

De BSO vindt plaats in 1 basisgroep (Het Uilennest) voor kinderen in de leeftijd van 4 tot 13 jaar, deze is gesitueerd in de hal van de onderbouw op IKC Het Drieluik. Deze ruimte is ingericht met een huishoek, een leeshoek met bank, grote tafel met krukken, een kast met materialen (creativiteit, spellen, ect.) en een bouwhoek.

Dagritme

We maken naast de basisgroepsruimte in de onderbouwhal van IKC het Drieluik, dagelijks gebruik van de ruimte in het Zilverhuus voor activiteiten met de kinderen. Dit doen we op de volgende manier: In de ochtend (vanaf 7.00 uur) worden de kinderen welkom geheten in de ruimte van het Zilverhuus waarna er gezamenlijk wordt ontbeten. Aansluitend kunnen kinderen tot 8.30 uur kiezen voor verschillende activiteiten binnen deze ruimte, binnen het IKC en de speelplaats buiten. Vanaf 14.00 uur worden kinderen opgevangen in de basisgroepsruimte in de onderbouwhal van IKC het Drieluik, waar zij na aanmelden eerst gaan buiten spelen. Daarna worden er verschillende keuzes aan activiteiten aangeboden waaronder ook een activiteit in de ruimte van het Zilverhuus. De afsluiting van dag gebeurt ook weer in de ruimte in van het Zilverhuus zodat ouders een vast punt hebben om te brengen/halen van kinderen. Tijdens de schoolvakanties wordt er geen gebruik gemaakt van de ruimte maar vindt de BSO-opvang plaats binnen het IKC.

Aanbod

Het aanbod aan activiteiten voor de kinderen is gevarieerd en stemmen we af op hun behoefte en leeftijd. In de basisgroep is het aanbod toegespitst op de leeftijdsgroep 4-13 jaar. Dagelijks kunnen de kinderen in samenspraak met de pedagogisch medewerkers kiezen uit activiteiten en kunnen de kinderen de eigen basisgroep verlaten om te spelen, op ontdekking te gaan of deel te nemen aan een activiteit in de overige ruimtes van het IKC en in het Zilverhuus. De thema's en activiteiten worden met behulp van Doenkids samen met kinderen en pedagogisch medewerkers samengesteld. Ouders worden hiervan op de hoogte gebracht door een programmaboekje dat ze ontvangen via het Ouderportaal.

Emotionele veiligheid

Bij IKC Het Drieluik ligt het respectprotocol/pestprotocol en het programma kanjertraining ten grondslag aan de gedragsafspraken met kinderen. Op de BSO hanteren we dezelfde afspraken. Bij activiteiten is er altijd begeleiding en toezicht van de pedagogisch medewerkers, zowel in de verschillende binnenruimtes als de buitenspeelplaats.

Locatie-overstijgende opvang

In de schoolvakanties worden de kinderen van BSO Het Drieluik opgevangen bij onze locatie in Angeren: BSO IKC Marang. Er zijn niet zoveel kinderen bij IKC Het Drieluik die gebruik maken van vakantieopvang. Om deze kinderen een leuk en uitdagend aanbod in de vakanties te bieden is ervoor gekozen de ouders een aanbod te doen bij de BSO van IKC Marang.

Ouders hebben hiervoor toestemming gegeven en de voorwaarde is opgenomen in de plaatsingsovereenkomst.

Bijlage 8: IKC De Doornick

BSO De Doornick verzorgt op IKC De Doornick de buitenschoolse opvang.

Deze bestaat uit:

- Voorschoolse opvang van 7.00 uur tot 8.30 uur.
- Naschoolse opvang van 12.00/ 14.30 tot 18.00 uur.
- Opvang tijdens schoolvrije dagen/ vakanties van 07.00 tot 18.00 uur.

De BSO vindt plaats in 2 basisgroepen voor kinderen in de leeftijd van 4 tot 13 jaar, met een totale capaciteit van 44 kindplaatsen. Ieder kind heeft een eigen basisgroep waarbinnen de vaste verzorgingsmomenten plaats vinden en welke dient als een veilige en vertrouwde basisgroep.

- De 2 basisgroepen van BSO De Doornick 't Speelhuukske 1 en 't Speelhuuske 2 zijn gevestigd in een multifunctionele basisgroepsruimte. Alle kinderen weten in welke basisgroep ze zitten en welke pedagogisch medewerker(s) aanwezig is. Bij aanvang van de BSO en tijdens eet- en drinkmomenten zitten kinderen van 't Speelhuuske 1 en 't speelhuuske 2 bij elkaar met de pedagogisch medewerker(s). Deze ruimte wordt ook gebruikt voor groepen- en individuele begeleiding van kinderen tijdens schooltijd.
- Eén basisgroep: voor kinderen in de leeftijd van 4-13 jaar van 22 kindplaatsen en
- Eén basisgroep: voor kinderen in de leeftijd van 4-13 jaar van 22 kindplaatsen.

Dagritme

In de ochtend (vanaf 7.00 uur) worden kinderen welkom geheten in de multifunctionele basisgroepsruimte waarna er tot 7.30 uur gezamenlijk wordt ontbeten. Aansluitend kunnen kinderen tot 8.30 uur kiezen voor verschillende activiteiten in de basisgroepsruimte en de speelplaats buiten. Vanaf 14.30 worden kinderen opgevangen in de multifunctionele basisgroepsruimte. Na begroeting en aanmelding van kinderen gaan kinderen eerst gezamenlijk fruit eten en drinken. Daarna worden er verschillende keuzes aan activiteiten aangeboden. Tijdens eet- en drinkactiviteiten zitten kinderen gezamenlijk in de multifunctionele basisgroepsruimte. Kinderen hebben een vaste tafelindeling bestaande uit 't Speelhuuske 1 en 't Speelhuuske 2.

Aanbod

Het aanbod aan activiteiten voor de kinderen is gevarieerd en stemmen we af op hun behoefte en leeftijd. In de basisgroepen is het aanbod toegespitst op de leeftijdsgroep 4-13 jaar. Dagelijks kunnen de kinderen in samenspraak met de pedagogisch medewerkers kiezen uit activiteiten en kunnen de kinderen de eigen basisgroep verlaten om te spelen, op ontdekking te gaan of deel te nemen aan een activiteit in de overige ruimtes van het IKC nadat ze hun namen hebben opgehangen op het Planbord bij de desbetreffende activiteit. De thema's en activiteiten worden met behulp van Doenkids samen met kinderen en pedagogisch medewerkers samengesteld. Ouders worden hiervan op de hoogte gebracht door een programmaboekje dat ze ontvangen via het Ouderportaal.

Op verschillende dagen en rustige momenten, bijvoorbeeld dagen tijdens vakantie en momenten aan het begin en eind van de dag worden de basisgroepen soms samengevoegd in één basisgroep. Ouders hebben hier schriftelijk toestemming voor gegeven.

Emotionele Veiligheid:

Op IKC De Doornick ligt het programma "Positive Behaviour Support" (PBS) ten grondslag aan de gedragsafspraken met kinderen. Op de BSO hanteren we dezelfde afspraken.

Locatie-overstijgende opvang

In de schoolvakanties worden de kinderen van BSO De Doornick opgevangen bij onze locatie in Gendt: BSO IKC De Vonkenmorgen. Er zijn niet zoveel kinderen bij IKC De Doornick die gebruik maken van vakantieopvang. Om deze kinderen een leuk en uitdagend aanbod in de vakanties te bieden is ervoor gekozen de ouders een aanbod te doen bij de BSO van IKC De Vonkenmorgen.

Ouders hebben hiervoor toestemming gegeven en de voorwaarde is opgenomen in de plaatsingovereenkomst.

Bijlage 9: IKC Pius X

BSO Het Luchtkasteel verzorgt op IKC Pius X de buitenschoolse opvang. Deze bestaat uit:

- Voorschoolse opvang van 7.00 uur tot 8.30 uur
- Naschoolse opvang van 12.00/ 14.30 uur tot 18.00 uur
- Opvang tijdens schoolvrije dagen/ vakanties van 07.00 tot 18.00 uur.

De BSO heeft een capaciteit van 44 kindplaatsen. Op dit moment is er 1 basisgroep voor kinderen in de leeftijd van 4 tot 13 jaar van 22 kindplaatsen.

Aanbod

Het aanbod aan activiteiten voor de kinderen is gevarieerd en stemmen we af op hun behoefte en leeftijd. In de basisgroep is het aanbod toegespitst op de leeftijdsgroep 4-13 jaar. Dagelijks kunnen de kinderen in samenspraak met de pedagogisch medewerkers kiezen uit activiteiten en kunnen de kinderen de eigen basisgroep verlaten om te spelen, op ontdekking te gaan of deel te nemen aan een activiteit in de overige ruimtes van het IKC nadat ze hun namen hebben opgehangen op het Planbord bij de desbetreffende activiteit. De thema's en activiteiten worden met behulp van Doenkids samen met kinderen en pedagogisch medewerkers samengesteld. Ouders worden hiervan op de hoogte gebracht door een programmaboekje dat ze ontvangen via het Ouderportaal.

Emotionele Veiligheid:

Op IKC Pius X ligt het programma Kanjertraining ten grondslag aan de gedragsafspraken met kinderen. Op de BSO hanteren we dezelfde afspraken.

Bijlage 11: IKC Marang

BSO Marang verzorgt op IKC Marang de buitenschoolse opvang. Deze bestaat uit:

- Voorschoolse opvang van 7.00 uur tot 8.30 uur
- Naschoolse opvang van 14.30 uur tot 18.00 uur
- Opvang tijdens schoolvrije dagen/ vakanties van 07.00 tot 18.00 uur.

De BSO vindt plaats in 2 basisgroepen voor kinderen in de leeftijd van 4 tot 13 jaar, waarmee een totale capaciteit van 44 kindplaatsen gecreëerd is. Ieder kind heeft een eigen basisgroep waarbinnen de vaste verzorgingsmomenten plaats vinden en welke dient als een veilige en vertrouwde basisgroep.

Voor BSO Marang geldt de volgende verdeling van basisgroepen:

- Eén basisgroep BSO Marang: voor kinderen in de leeftijd van 4-13 jaar, gevestigd in de voormalig klaslokaal, welke multifunctioneel gebruikt wordt door kinderopvang en tijdens schooltijd door onderwijs, met een maximale capaciteit van 22 kindplaatsen.
- Eén basisgroep BSO Marang 2: voor kinderen in de leeftijd van 4-13 jaar, gevestigd in de voormalig klaslokaal, welke multifunctioneel gebruikt wordt door kinderopvang en tijdens schooltijd door onderwijs, met een maximale capaciteit van 22 kindplaatsen.

Aanbod

Het aanbod aan activiteiten voor de kinderen is gevarieerd en stemmen we af op hun behoefte en leeftijd. In de basisgroep is het aanbod toegespitst op de leeftijdsgroep 4-13 jaar. Dagelijks kunnen de kinderen in samenspraak met de pedagogisch medewerkers kiezen uit activiteiten en kunnen de kinderen de eigen basisgroep verlaten om te spelen, op ontdekking te gaan of deel te nemen aan een activiteit in de overige ruimtes van het IKC (hal, speelzaal, buitenruimte) nadat ze hun namen hebben opgehangen op het Planbord bij de desbetreffende activiteit. De thema's en activiteiten worden met behulp van Doenkids samen met kinderen en pedagogisch medewerkers samengesteld. Ouders worden hiervan op de hoogte gebracht door een programmaboekje dat ze ontvangen via het Ouderportaal.

Op verschillende dagen en rustige momenten, bijvoorbeeld dagen tijdens vakantie en momenten aan het begin en eind van de dag worden de basisgroepen soms samengevoegd in één basisgroep. Ouders die op ons IKC gebruik maken van kinderopvang hebben hier schriftelijk toestemming voor gegeven.

Emotionele Veiligheid:

Op IKC Marang ligt het programma "Positive Behaviour Support" (PBS) ten grondslag aan de gedragsafspraken met kinderen. Op de BSO hanteren we dezelfde afspraken.

Bijlage 12: Jenaplan-IKC Donatushof

BSO Donatushof verzorgt op IKC Jenaplan Donatushof de buitenschoolse opvang. Deze bestaat uit:

- Voorschoolse opvang van 7.00 uur tot 8.30 uur
- Naschoolse opvang van 14.30 uur tot 18.00 uur
- Opvang tijdens schoolvrije dagen/ vakanties van 07.00 tot 18.00 uur.

De BSO heeft een totale capaciteit van 60 kindplaatsen. Op dit moment zijn er 2 basisgroepen voor kinderen in de leeftijd van 4 tot 13 jaar. Ieder kind heeft een eigen basisgroep waarbinnen de vaste verzorgingsmomenten plaats vinden en welke dient als een veilige en vertrouwde basisgroep.

Voor BSO Donatushof geldt de volgende verdeling van basisgroepen:

- Een basisgroep De Jungle 1: voor kinderen in de leeftijd van 4-13 jaar, gevestigd in een multifunctionele ruimte in de aula van het IKC en heeft een maximale capaciteit van 22 kindplaatsen.
- Een basisgroep De Jungle 2: voor kinderen in de leeftijd van 4-13 jaar, gevestigd in een multifunctionele ruimte in de aula van het IKC met een maximale capaciteit van 22 kindplaatsen.

Aanbod

Het aanbod aan activiteiten voor de kinderen is gevarieerd en stemmen we af op hun behoefte en leeftijd. In de basisgroep is het aanbod toegespitst op de leeftijdsgroep 4-13 jaar. Dagelijks kunnen de kinderen in samenspraak met de pedagogisch medewerkers kiezen uit activiteiten en kunnen de kinderen de eigen basisgroep verlaten om te spelen, op ontdekking te gaan of deel te nemen aan een activiteit in de overige ruimtes van het IKC nadat ze hun namen hebben opgehangen op het Planbord bij de desbetreffende activiteit. De thema's en activiteiten worden met behulp van Doenkids samen met kinderen en pedagogisch medewerkers samengesteld. Ouders worden hiervan op de hoogte gebracht door een programmaboekje dat ze ontvangen via het Ouderportaal.

Op verschillende dagen en rustige momenten, bijvoorbeeld dagen tijdens vakantie en momenten aan het begin en eind van de dag worden de basisgroepen soms samengevoegd in één basisgroep. Ouders die op ons IKC gebruik maken van kinderopvang hebben hier schriftelijk toestemming voor gegeven.

Locatie-overstijgende opvang

In de schoolvakanties worden de kinderen van BSO Donatushof opgevangen bij onze locatie in Bemmel: BSO IKC Pius X. Er zijn niet zoveel kinderen bij IKC Donatushof die gebruik maken van vakantieopvang. Om deze kinderen een leuk en uitdagend aanbod in de vakanties te bieden is ervoor gekozen de ouders een aanbod te doen bij de BSO van IKC Pius X.

Ouders hebben hiervoor toestemming gegeven en de voorwaarde is opgenomen in de plaatsingsovereenkomst.

Bijlage 13: IKC De Wieling

BSO De Droomvlucht verzorgt op IKC De Wieling de buitenschoolse opvang. Deze bestaat uit:

- Voorschoolse opvang van 07.00 uur tot 08.30 uur
- Naschoolse opvang van 14.30 uur tot 18.00 uur
- Opvang tijdens schoolvrije dagen/ vakanties van 07.00 tot 18.00 uur bij IKC Pius X.

De BSO vindt plaats in 1 basisgroep voor kinderen in de leeftijd van 4 tot 13 jaar, waarmee een totale capaciteit van 22 kindplaatsen gecreëerd is. Ieder kind heeft een eigen basisgroep waarbinnen de vaste verzorgingsmomenten plaats vinden en welke dient als een veilige en vertrouwde basisgroep.

Voor BSO De Droomvlucht geldt de volgende omschrijving van de basisgroepen:

- Basisgroep de Droomvlucht: voor kinderen in de leeftijd van 4-13 jaar, gevestigd in een voormalig klaslokaal. Dit klaslokaal wordt multifunctioneel gebruikt door onderwijs en BSO en heeft een maximale capaciteit van 22 kindplaatsen.

Aanbod

Het aanbod aan activiteiten voor de kinderen is gevarieerd en stemmen we af op hun behoefte en leeftijd. In de basisgroep is het aanbod toegespitst op de leeftijdsgroep 4-13 jaar. Dagelijks kunnen de kinderen in samenspraak met de pedagogisch medewerkers kiezen uit activiteiten en kunnen de kinderen de eigen basisgroep verlaten om te spelen, op ontdekking te gaan of deel te nemen aan een activiteit in de overige ruimtes van het IKC nadat ze hun namen hebben opgehangen op het Planbord bij de desbetreffende activiteit. De thema's en activiteiten worden met behulp van Doenkids samen met kinderen en pedagogisch medewerkers samengesteld. Ouders worden hiervan op de hoogte gebracht door een programmaboekje dat ze ontvangen via het Ouderportaal.

Locatie-overstijgende opvang

In de schoolvakanties worden de kinderen van BSO De Wieling opgevangen bij onze locatie in Bemmel: BSO IKC Pius X. Er zijn niet zoveel kinderen bij IKC De Wieling die gebruik maken van vakantieopvang. Om deze kinderen een leuk en uitdagend aanbod in de vakanties te bieden is ervoor gekozen de ouders een aanbod te doen bij de BSO van IKC Pius X.

Ouders hebben hiervoor toestemming gegeven en de voorwaarde is opgenomen in de plaatsingsovereenkomst.

Bijlage 14: Beroepskrachten in relatie tot het aantal kinderen

Bij de samenstelling van de groepen gaan we uit van de wettelijke kwaliteitseisen en de volgens de BKR geldende richtlijnen voor de inzet van de pedagogisch medewerkers:

Op een groep met een leeftijd vanaf 4 jaar tot de leeftijd waarop het basisonderwijs eindigt is het maximaal aantal kinderen voor 1 pedagogisch medewerker 11 (waarvan maximaal negen kinderen van 4-7 jaar) en 22 kinderen voor 2 pedagogisch medewerkers (waarvan maximaal achttien kinderen van 4 tot 7 jaar). In de leeftijd van 7 jaar tot de leeftijd waarop het basisonderwijs eindigt is dit 12 kinderen op 1 pedagogisch medewerker en 24 kinderen op 2 pedagogisch medewerkers.

In de leeftijd van 4 tot 7 jaar bedraagt het aantal kinderen 10 op 1 pedagogisch medewerker en 20 op 2 pedagogisch medewerkers. Voor de berekening van de BKR bij combinatiegroepen van dagopvang en buitenschoolse opvang wordt een kind van 4 jaar en ouder beschouwd als een kind van 3 jaar.

Om de beroepskracht – kind ratio te bepalen op het kinderdagverblijf hanteren wij de rekentool van de Rijksoverheid (ministerie van SZW).

Afwijking van de beroepskracht-kind ratio, 3 uurs-regeling:

De afwijkingsregeling wordt in samenspraak met team en ouders bepaald. Op de locaties waar deze samenspraak nog niet is afgerond maakt De Linge geen gebruik van de afwijkingsregeling.

Achterwacht:

Hoe dit is geregeld staat beschreven in het Veiligheidsbeleid van kinderopvang De Linge.

Inzet vrijwilligers:

Op sommige peutergroepen, dagverblijven en bso's zijn vrijwilligers aanwezig om de pedagogisch medewerkers te ondersteunen. Zij tellen echter niet mee in de BKR.

Opmerking

Binnen de wettelijke regels maken wij in sommige situaties andere keuzes, wanneer de kwaliteit van de opvang hiermee is gebaat. Bijvoorbeeld wanneer er een keer 'overbezetting' is ontstaan op een groep en er 'onderbezetting' is op een andere groep. De pedagogisch medewerkers overleggen dan of het mogelijk is of een kind vanaf dat moment op de andere groep gaat spelen. Dit gebeurt overigens alleen als het kind vertrouwd is met de andere groep, met de andere groepsgeenootjes en/of met de andere pedagogisch medewerkers.

Uitzonderlijke situaties waarbij wij de bezetting ook tussentijds wijzigen zijn bijvoorbeeld:

- wanneer halverwege de dag een werknemer acuut ziek wordt
- wanneer doktersbezoek/ziekenhuis bezoek nodig is met een op te vangen kind
- andere calamiteiten

Bijlage 15: Hoe wij omgaan met wennen in het IKC

Omdat alle bso's van De Linge in de eigen school zijn georganiseerd is het wennen op de BSO voor de meeste kinderen niet een heel grote stap. De kinderen zijn al vertrouwd met het lokaal omdat ze daar als peuter of schoolkind al zijn geweest. Een kind dat vanuit de peutergroep de overstap maakt naar de basisschool van het IKC heeft al van het lokaal gebruik gemaakt bij verschillende activiteiten.

Om kinderen te ondersteunen bij het wennen aan nieuwe groepen en nieuwe medewerkers organiseren we structureel activiteiten op de kinderopvang met kinderen uit de verschillende leeftijdsfasen en/of groepen. Dit doen we steeds meer in samenwerking met het onderwijs. De mate van samenwerking is afhankelijk van de fase van ontwikkeling en mogelijkheden en grootte van team en groepen op het IKC. Dit is beschreven in het wenbeleid van Kinderopvang De Linge.

Voorbeelden hiervan zijn:

Bij overgang van baby-dreumesgroep naar peutergroep organiseren we momenten van samenspelen waarbij dreumesen bijvoorbeeld samen met peuters buiten spelen, een boekje wordt voorgelezen, samen eten. Zo maken ze kennis met nieuwe kinderen, de (voor hen nog) onbekende pedagogisch medewerksters en een veranderend dagritme.

Bij de overgang van peutergroep naar groep 1-2 gaan de pedagogisch medewerkers waar mogelijk op bezoek bij de kleutergroep met een groepje peuters om aan een activiteit deel te nemen. Ook komen kleuters regelmatig op bezoek bij de peutergroep, bijvoorbeeld om samen met hen buiten te gaan spelen, liedjes te zingen, enz. Kinderen uit de hogere groepen komen op de peutergroep bijvoorbeeld om binnen het thema een boek voor te lezen. Bij gezamenlijke activiteiten op het IKC helpen oudere kinderen de jongste, bijvoorbeeld door hen op te halen in de eigen groep en mee te nemen naar de gezamenlijke ruimte waar de activiteit plaats vindt.

Ook bij de naderende overgang van peutergroep naar buitenschoolse opvang organiseren de pedagogisch medewerksters samenspeel activiteiten met de pedagogisch medewerksters en de jongste kinderen van de BSO. Zo leren kinderen de nieuwe omgeving kennen, de nieuwe pedagogisch medewerkster en de kinderen op de buitenschoolse opvang.

Kinderen van de buitenschoolse opvang gaan regelmatig bij de 0-4-jarigen op bezoek, hetzij voor een gezamenlijke activiteit of omdat zij zelf de wens hebben uitgesproken even op bezoek te willen, bijvoorbeeld bij een broertje of zusje of bij de pedagogisch medewerkster waarbij het betreffende kind eerder op de groep zat.

De ruimte van de buitenschoolse opvang wordt overdag multifunctioneel gebruikt. Dat wil zeggen dat schoolkinderen de ruimte soms gebruiken voor activiteiten als: samen koken, uitwerken van lesopdrachten, enz. Pedagogisch medewerkers gebruiken deze ruimte regelmatig om met peuters activiteiten uit te voeren die specifiek bij hun ontwikkelingsbehoefte passen, bijvoorbeeld kringspelletjes, beweegactiviteiten, creatieve activiteiten, samen lunchen.

De ruimte is voor alle kinderen vertrouwd.

Hoe het wennen in zijn werk gaat:

Voorafgaand aan de start op de buitenschoolse opvang neemt de mentor op de peutergroep voor de overdracht contact op met de BSO-collega. In overleg met de ouder mag het jonge kind al een keer komen kijken en als dit mogelijk is meedraaien.

Voor kinderen die van een andere school of opvang komen begeleiden we het kind zorgvuldig. Tijdens het kennismakingsgesprek met ouder en kind heeft de pedagogisch medewerkster al kennis gemaakt en van de ouder de meest relevante informatie over het kind ontvangen.

De pedagogisch medewerker begeleidt het kind bij het vinden van een plaatsje in de bestaande groep. De mentor van het kind is er extra alert op dat het nieuwe kind voldoende rust krijgt en went aan het nieuwe dagritme. Als het nodig is ondersteunt de pedagogisch medewerker het nieuwe kind bij het maken van contact met andere kinderen en informeert de ouders over hoe het wennen op de groep verloopt.

Halen en brengen van kinderen uit de groep van school wordt onderling afgestemd tussen de leerkracht en de pedagogisch medewerker.

Als het nodig is wordt een nieuw kind tijdelijk vroeger opgehaald door de ouder. Ook wordt in het begin extra aandacht gegeven aan uitleg van de indeling van de middag, waardoor de kinderen zich beter op hun gemak voelen (eerst wordt er fruit gegeten, dan gespeeld, etc.). Als het nodig is worden pictogrammen gebruikt ter ondersteuning.

De pedagogisch medewerkster ondersteunt, als dit nodig is, het kind bij het kiezen van een activiteit.

Bijlage 16: Volgen van de ontwikkeling – doorlopende ontwikkelingslijn

Vanuit de voorschoolse voorziening of vanuit het onderwijs wordt het nieuwe BSO-kind warm overgedragen naar de BSO, indien dit wenselijk of noodzakelijk is.

Voor ieder kind en hun ouder is er een mentor. Deze kijkt naar het welbevinden van het kind. De mentor is het eerste aanspreekpunt van de ouder als het gaat over het welbevinden en de ontwikkeling van het kind binnen de BSO.

De medewerkers houden, middels een logboek in het kind dossier, de bijzonderheden van het individuele kind bij.

De groepsleiding houdt in de gaten hoe het met alle kinderen gaat. Als het nodig is, passen ze daar hun manier van omgang met een groep of een groep kinderen op aan. De mentor informeert de collega leiding bij bijzonderheden over haar mentorkinderen.

Als er zorgen zijn m.b.t. de ontwikkeling van een kind, zal gebruik gemaakt worden van observatietechnieken en –formulieren. Deze zijn op de groep aanwezig. Ook heeft de mentor, indien nodig, contact met de leerkracht die de pedagogisch medewerker informeert over gebeurtenissen gedurende de onderwijsdag welke mogelijk van invloed zijn of gevolgen hebben voor het gedrag van het betreffende kind.

Is eventuele ondersteuning nodig dan wordt op de IKC's van De Linge intern de afstemming gezocht tussen IKC-directie en/of de Intern Begeleider en ouder en/of kind. Dit om te kijken welke ondersteuning eventueel al is ingezet in het onderwijs en of deze deskundigheid ingezet kan worden op de buitenschoolse opvang. Ook kunnen ouders van kinderen met heel specifieke ondersteuningsbehoefte zich wenden tot het Jeugdteam van de gemeente of passende ondersteuning ambulantly ingezet kan worden.

Bijlage 17: Meldcode

Wanneer er signalen zijn die duiden op een vermoeden van kindermishandeling of seksueel misbruik wordt gehandeld volgens de meldcode van De Linge. Deze meldcode is door de directeuren primair onderwijs en kinderopvang vastgesteld. Pedagogisch medewerkers zijn opgeleid om aan de hand van deze meldcode signalen te herkennen, de aandacht functionaris in te schakelen en met ouders in gesprek te gaan.

Binnen De Linge zijn op bestuursniveau twee aandacht functionarissen voor het Primair Onderwijs en twee functionarissen specifiek voor de kinderopvang aangesteld. Jaarlijks wordt volgens het Opleidingsplan voor Kinderopvang De Linge aandacht geschonken aan training/bijscholing waar nodig.

De Meldcode is op elke locatie aanwezig en door ouders in te zien.

Bijlage 18: Uitgangspunten voor buiten spelen

Als het weer het maar enigszins toelaat, wordt elke dag (in ieder geval even) buiten gespeeld, De leiding houdt toezicht, begeleidt de kinderen bij de speeltoestellen en speelt met de kinderen. De buitenspeelplaats moet voor de betreffende leeftijdsgroep een hoge speelwaarde hebben en afgestemd zijn op de speelbehoefte die past bij de betreffende leeftijdsgroep. Dit betekent dat de buitenspeelplaats is ingericht voor en afgestemd op alle leeftijdsgroepen zodat kinderen elkaar kunnen ontmoeten om samen te spelen. Het voorziet in verschillende (individuele) behoeften zoals ontdekken, hangen, je terugtrekken, motorische activiteiten, etc. Zintuigen worden pas geprikkeld als kinderen volop kunnen ontdekken en de omgeving en de natuur kunnen beleven.

In een buitenruimte voor kinderen zijn vier soorten ruimtes te onderscheiden, namelijk:
De vrije open ruimte, om vrij in te bewegen maar ook voor 'rust'
De gestructureerde ruimte, met duidelijke spelaanleidingen en speeltoestellen
De beschutte ruimte, om te zitten en waarin kinderen zich veilig voelen
Een margegebied, voor tal van anderen activiteiten, wellicht in de hoek, aan de rand of in het groen.

Bij buitenspel is er een spanningsveld tussen veiligheid en risico's; buitenspel heeft nu eenmaal risico's. Risico's moet je soms kunnen/durven nemen; de risico's die je moet kunnen nemen zijn de weloverwogen, aanvaardbare risico's. Voorbeeld: als je een boomstam neerlegt kunnen kinderen erover struikelen, maar aan de andere kant kunnen ze er veel plezier aan beleven door bijvoorbeeld te stapelen of eronder te kijken of er beestjes zitten.

Als je die boomstammen neerlegt, kunnen kinderen vallen maar zich niet levensbedreigend verwonden dus dan kun je dit risico aangaan.

Wij moeten uitkijken dat wij door alle wet- en regelgeving niet doorslaan en daardoor kinderen niet gewenste beperkingen opleggen. Het is wel van belang gevaren onder ogen te zien en aan te geven waarom je bepaalde risico's aanvaardbaar vindt. Met behulp van de risico-inventarisatie, die elk jaar wordt uitgevoerd, kijken we naar de te lopen risico's en bepalen we welke risico's we kunnen aanvaarden en welke niet.

Bijlage 19: Vaste onderdelen van het programma op de BSO-groep

- Aanvang van de ochtend/dag/middag: binnenkomst van de kinderen

Elk kind dat binnenkomt, in de eigen groep, wordt door de pedagogisch medewerkster welkom geheten, soms door een groet, soms door een opmerking over een trui, het kapsel, afhankelijk van waar een kind gevoelig voor is. Deze aandacht geeft het kind een gevoel van zekerheid, van veiligheid. Het ervaart: “ze zien mij, ik ben er ook!”.

Daarna neemt de pedagogisch medewerkster met het kind afscheid van de ouder of pedagogisch medewerkster.

- Ontbijt/samen iets eten (fruit, groente) en drinken:

Op de vso bieden we de mogelijkheid voor kinderen die tussen 7.00 uur en 7.30 uur komen om te ontbijten. De pedagogisch medewerkster dekt samen met de kinderen de ontbijttafel en eet samen met hen. Daarna wordt er gezamenlijk opgeruimd.

Op de naschoolse opvang drinken en eten de kinderen gezamenlijk iets.

Hierna is gelegenheid voor:

- Vrij spel:

Tijdens het vrije spel kunnen kinderen in principe met al het materiaal spelen dat aangeboden wordt/op het IKC aanwezig is. Hierbij valt te denken aan speelactiviteiten in daarvoor ingerichte hoeken zoals bewegingsactiviteiten in het gymlokaal, constructie activiteiten (bouwen met blokken, duplo, nopper, lego en andere materialen) fantasie en rollenspel in huishoek /verkleedhoek /podium /aula van het IKC, creatieve activiteiten, spellen aan tafel (puzzelen, domino, lotto, memorie, en taalactiviteiten (leeshoek, taalspelletjes, verteltafel, kringgesprek)

- Geplande activiteiten:

Deze worden voorbereid door de pedagogisch medewerkers mede aan de hand van suggesties/input van de kinderen.

- Opruimen

Samen met de kinderen wordt het speelgoed en het gebruikte materiaal opgeruimd. Hierdoor leren de kinderen samen te werken en ontstaat een besef van de afspraken in de groep. De leiding begeleidt de kinderen hierin.

- Eetmoment:

Aan de kinderen die langer blijven wordt aan het eind van de middag nog iets te eten aangeboden: groentesnack, cracker en iets te drinken.

In de vakantie of tijdens een studiedag lunchen kinderen gezamenlijk.

- Buiten spelen:

Als het weer het maar enigszins toelaat wordt elke dag buiten gespeeld, in de buitenspeelplaats van het IKC of in de speeltuin/park of andere geschikte gelegenheid in de nabijheid van het IKC. In de vakantieperiode en op studiedagen gaan de pedagogisch medewerkers gedurende langere tijd met de kinderen naar buiten, bijvoorbeeld struinen in de polder, op bezoek bij een ander IKC met een mooie buitenruimte, een speeltuin, enz. De leiding houdt toezicht, begeleidt de kinderen bij de speeltoestellen en speelt met de kinderen.

- Afsluiting van de ochtend/dag/middag:

De pedagogisch medewerkster sluit met een herkenbare activiteit af en draagt de kinderen over aan de ouders.

Bijlage 20: Ouderrecht – adviesrecht van de oudercommissie

De Linge stelt de oudercommissie conform de Wet art 60 lid 1 in de gelegenheid advies uit te brengen over elk voorgenomen besluit dat de organisatie betreft inzake:

- Het aantal kinderen per pedagogisch medewerker;
- De groepsgrootte;
- De opleidingseisen van de beroepskrachten;
- De inzetbaarheid aan beroepskrachten in opleiding;
- Het pedagogisch beleidsplan;
- De voedingsaangelegenheden;
- De risico-inventarisatie veiligheid en gezondheid;
- De openingstijden;
- De vaststelling of wijziging van een klachtenregeling en het aanwijzen van de leden van de klachtencommissie;
- De wijziging van de prijs van de kinderopvang.

De oudercommissie is bevoegd ook ongevraagd te adviseren over de onderwerpen waarop de oudercommissie adviesrecht heeft (de Wet art 60 lid 3).

De oudercommissie onderhoudt contacten met de ouders, de organisatie en de GGD.

De oudercommissie heeft een huishoudelijk reglement opgesteld en beschrijft hierin de praktische werkwijze van de commissie zoals de vergaderfrequentie en taken van commissieleden. Deze is te vinden op de website van de locatie.

Werving van ouders geschiedt op de eigen locatie via nieuwsbrief en website en onder leiding van de directie.

Op een aantal IKC's werken de oudercommissies samen met de Medezeggenschapsraad van de school in een IKC Raad.

De Linge is met ingang van 1 januari 2016 aangesloten bij de landelijke Geschillencommissie. Het klachtenreglement is voor ouders in te zien op locatie en is geplaatst op de website van De Linge.

Met ingang van augustus 2019 zijn de vertegenwoordigende organen van onderwijs en opvang samengevoegd in de Centrale Lingeraad. In dit orgaan bespreken vertegenwoordigers van ouders en personeel de actuele ontwikkelingen en geven advies op beleidszaken. Het gesprek wordt samen gevoerd, de bevoegdheden op het gebied van adviesrecht (kinderopvang) en instemmingsrecht (onderwijs) blijven strikt gescheiden volgens de daarvoor geldende wetgeving. De taken en verantwoordelijkheden van de Centrale Lingeraad zijn vastgelegd in het medezeggenschapsreglement. Deze is te vinden op de website van De Linge.

Bijlage 21: Inzet Pedagogisch medewerker in ontwikkeling

Binnen Kinderopvang De Linge worden verschillende medewerkers in ontwikkeling ingezet. Door de inzet van medewerkers in ontwikkeling investeren we in de toekomst en een goede leer-/werkovereenkomst bieden aan studenten om zich te ontwikkelen tot volwaardig. Medewerkers in ontwikkeling worden afhankelijk van hun groei en ontwikkeling geleidelijk ingezet als 2^e of 3^e beroepskracht op de groep.

De kinderopvang moet een gezonde en vooral veilige omgeving zijn voor kinderen. Daarom is van alle volwassenen die ingezet worden in de kinderopvang een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) aanwezig en staan deze volwassenen ingeschreven in het Personenregister Kinderopvang (PRK).

Bijlage 22: Inzet van andere volwassenen

Inzet van andere volwassenen zoals stagiaires die een BOL-opleiding volgen, vrijwilligers, groepshulpen, directeurs, leerkrachten onderbouw, intern begeleiders en oudercommissieleden. De kinderopvang moet een gezonde en vooral veilige omgeving zijn voor kinderen. Daarom is van alle volwassenen die ingezet worden in de kinderopvang een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) aanwezig en staan deze volwassenen ingeschreven in het Personenregister Kinderopvang (PRK).

De inzet van boventallige medewerkers op de kinderopvang vindt plaats onder eindverantwoordelijkheid van de beroepskracht en kan bestaan uit:

De inzet van boventallige medewerkers op de kinderopvang kan bestaan uit:

- **Stagiaires BOL-opleiding:**

Stagiaires worden ingezet op de groep en kunnen de pedagogisch medewerkers bij diverse activiteiten ondersteunen. De stagiair doet mee aan alle taken binnen de kinderopvang, zowel verzorgende, huishoudelijke taken, ondersteunende en begeleidende taken.

De werkbegeleider (pedagogisch medewerker) begeleidt de stagiair tijdens de stage. Deze begeleiding bestaat o.a. uit:

Instructie en begeleiding

Wekelijks evaluatiegesprek

Observatie en feedback geven

De inzet en begeleiding van stagiaires gebeurt conform de kwaliteitskaarten BOL- stagiaires en BBL-stagiaires van De Linge.

- **Vrijwilligers:**

Vrijwilligers worden ingezet op de groep en kunnen de pedagogisch medewerkers bij diverse activiteiten ondersteunen. Deze taken kunnen bestaan uit huishoudelijke, verzorgende en ondersteunende taken zoals helpen bij de lunch, bij het schoonmaken van speelgoed, bij het buitenspelen. De begeleiding en inzet van vrijwilligers gebeurt door de pedagogisch medewerker waar de vrijwilliger op de groep staat. Wekelijkse gesprekjes over de voortgang en jaarlijks evaluatie zijn structureel ingepland, conform het vrijwilligersbeleid van De Linge, versie augustus 2017. Deze is op locatie aanwezig.

- **Onderwijsassistenten:**

De inzet van onderwijsassistenten gebeurt incidenteel bij de buitenschoolse opvang of feestelijkheden zoals Sinterklaasfeest, kerstviering, eindejaarsviering.

- **Oudercommissieleden:**

De inzet van oudercommissieleden gebeurt bij bijzondere activiteiten/feestelijkheden zoals Sinterklaasfeest, kerstviering, eindejaarsviering, enz.

Ouders worden hierover geïnformeerd via de nieuwsbrief.

Ouders worden hierover geïnformeerd via de nieuwsbrief in het ouderportaal.

Bijlage 23: Gezondheids- en veiligheidsbeleid

Met de invoering van de Wet IKK zijn onderstaande onderwerpen niet langer in het pedagogisch beleidsplan opgenomen, maar in het beleid veiligheid en gezondheid. Deze is te vinden in het ouderportaal.

- Veiligheid,
- Gezondheid,
- Achterwachtregeling en
- Vierogenprincipe

Dit beleid is getoetst en voldoet aan de volgende voorwaarden:

- Het beleid is actueel.
- Het bevat een beschrijving van het continu proces van opstellen, implementeren, evalueren en actualiseren.
- Het beleid bevat een plan van aanpak hoe de risico's ingeperkt worden en hoe gehandeld moet worden zodra een ongezonde en/of onveilige situatie zich voordoet.
- Er staat in beschreven hoe pedagogisch medewerkers kinderen leren omgaan met kleine risico's.
- Er staat in beschreven hoe het risico op grensoverschrijdend gedrag door zowel aanwezige volwassenen als kinderen wordt beperkt. Hierbij wordt ook beschreven hoe het vierogenprincipe wordt toegepast.
- De uitwerking van de achterwachtregeling staat erin beschreven.

Bijlage 24: De inzet van de pedagogisch coach en beleidsmedewerker/coach

Alle pedagogisch medewerkers van kinderopvang De Linge ontvangen jaarlijks pedagogische coaching. Inclusief de medewerkers met een tijdelijk dienstverband en medewerkers die flexibel inzetbaar zijn.

Alle coaching heeft ten doel de medewerkers te begeleiden en ondersteunen bij hun werkzaamheden ten behoeve van de kinderen, conform de doelen zoals geformuleerd in het strategisch beleidsplan van De Linge en IKC-plannen per locatie.

De pedagogisch coaches die sinds 2019 zijn aangesteld bieden advies aan pedagogisch medewerkers bij het handelen in de groep en het organiseren van een aansluitend aanbod. Ook kunnen zij de pedagogisch medewerkers adviseren en ondersteunen in de gesprekken bij ouders van kinderen met een specifieke behoefte.

Urenbepaling ten behoeve van IKK

De wettelijk vereiste formatieve inzet van de pedagogisch coaches en coach/beleidsmedewerker in 2023 is berekend op basis van de rekentool op www.1ratio.nl en bedraagt voor onze 15 locaties en 50,38 fte pedagogisch medewerkers en minimaal 1291,20 uur per jaar. Deze uren bestaan uit:

Minimaal 750 uur per jaar (50 uur x aantal kindercentra) voor de ontwikkeling van pedagogisch beleid en minimaal 541 uur per jaar (10 uur x aantal fte) voor de coaching van beroepskrachten.

In de praktijk zet kinderopvang De Linge in 2023 minimaal 1753 uur in voor coaching, training en beleidsontwikkeling. Jaarlijks wordt de formatie voor coaching opnieuw vastgesteld.

	Aantal LKR-nummers	Aantal Fte	Totaal
Pedagogische beleidsontwikkeling en -implementatie	15 x 50 uur		750 uur
Coaching pedagogisch medewerkers		54,12 x 10	541 uur
Totaal aantal uur			1291,2 uur

Urenverdeling per locatie

Bij Kinderopvang de Linge hebben we op jaarbasis 750 uren formatie voor pedagogische beleidsontwikkeling en 541 uren formatie voor coaching van onze pedagogisch medewerkers. In 2023 worden deze uren als volgt over de verschillende locaties verdeeld:

Locatie	Aantal uur pedagogische beleidsontwikkeling	Fte per locatie
Dikkie Dik	50 uur	0,94
IKC Donatushof	100 uur	9,90
IKC Doornick	100 uur	6,97
IKC het Drieluik	100 uur	5,64

IKC de Marang	100 uur	8,02
IKC Pius X	100 uur	6,73
IKC De Vonkenmorgen	100 uur	14,24
IKC de Wieling	100 uur	1,68

Maatwerk:

Jaarlijks wordt bekeken hoe de coaching uren worden ingezet en verdeeld over de verschillende locaties en schriftelijk vastgelegd.

Factoren die hierbij van belang zijn:

- ontwikkelingsfase van het IKC,
- deskundigheid en ontwikkeling van de medewerkers,
- doelen in het opleidingsplan.

Inzet pedagogisch coach en beleidsmedewerker/coach:

- individuele coaching op de groep
- team coaching
- kwaliteitskringen
- training/deskundigheidsbevordering
- zorgroute
- beleidsontwikkeling

Bijlage 25: incidenteel of structureel afnemen van extra dagdelen

Het is mogelijk voor ouders om structureel of incidenteel een extra dag(deel) opvang af te nemen. Voor een structurele extra dag(deel) opvang of voor het wisselen van een structurele opvangdag, kunnen ouders contact opnemen met het planningskantoor. Voor een incidentele extra dag(deel) opvang kunnen ouders een verzoek doen in het Ouderportaal. De toewijzing hiervan is afhankelijk van de beschikbaarheid op locatie. We vangen de kinderen alleen op in hun eigen groep, zodat ze zich veilig en geborgen voelen. Opvang in een andere groep is niet mogelijk.

Het is mogelijk voor ouders om een vaste te dag te ruilen voor een andere dag. De toewijzing is afhankelijk van de beschikbaarheid op locatie. Ouders kunnen een verzoek doen in het Ouderportaal. De meewerkend-coördinator van de locatie kijkt of er die dag een plaats is op de groep. We vangen de kinderen alleen op in hun eigen groep, zodat ze zich veilig en geborgen voelen. Opvang in een andere groep is niet mogelijk.

Afspraken over incidentele of structurele extra dagopvang en ruilen zijn te vinden in het Ouderportaal.

